

SUPPLEMENT
TO THE
BOMBAY GOVERNMENT GAZETTE,
CONTAINING
Acts and Bills of the Legislative Council of India.

Published by Authority.

THURSDAY, 27TH OCTOBER 1859.

Separate Paging is given to these Supplements, in continuation from one to the other, that the Act and Bills may be collected into a separate Compilation.

“A BILL FOR THE LICENSING OF TRADES AND
PROFESSIONS.”—Murathee.

खालीं लिहिलेला आक्टाचा मसुदा सन १८५९ चे आगस्ट महिन्याचे ३० वे तारिखेस इंडियाचे लेजिस्लेटिव कौन्सिलांत दुसरे वेळीं वाचून सिलेक्ट कमीटी कडे सोपला, ती कमीटी येत्या डिसेंबर महिन्याचे ३ रे तारिखे नंतर त्या मसुदाविषयीं रिपोर्ट करणार आहे.

धंदे व पेशे चालविण्यासाठीं परवाने देण्याविषयींचे आक्टाचा मसुदा.

हिंदुस्थानांत धंदे, व पेशे चालविण्यासाठीं परवाने देण्या विषयीं नियम ठरविणे योग्य आहे, आणि सदरहू प्रकारचे परवाने देण्यांत येतील त्यावर कर बसविणे योग्य आहे यास्तव खालीं लिहिल्या प्रमाणे ठरविलें आहे :—

उद्देश.

१. “दिलेले तालुके या नांवाने जे परगणे मराहूर आहेत त्यांत, किंवा बेलारी व कडापा या जिल्ह्यांत व्यापारांचे नफ्यावर वीसवडी म्हणजे कर बसवून वसूल करण्या बाबद कानूं ठरविण्या विषयीं” मद्रासचे कायदे पुस्तकांतिल सन १८१८ चा ४ था कायदा आहे तो; आणि “अमुक कला, व धंदे, व पेशे चालविणारीं मनुष्ये मोहतरफा कर देण्यास पात्र आहेत” असें त्याच कायदे पुस्तकांतिल सन १८३२ चे ५ वे कायद्यांत ठराव आहे तो कायदा या आक्टावरून रद्द केला आहे.

कायदे रद्द केले ते.

२. जीं मनुष्ये कोणताही कायदेशीर धंदा करितील त्या सर्वांना, आणि जीं मनुष्ये कोणताही पेशा चालवितील त्या सर्वांनी सन—चे महिन्याचे—तारिखेपासून या आक्टांत सांगितल्या प्रमाणे परवाने घेतले पाहिजेत.

धंदा किंवा पेशा चालविण्याविषयीं परवाने.

३. या आक्टांतिल कारणासाठीं खालीं लिहिलेलीं मनुष्ये धंदा करणारीं आहेत असें समजावें, तीं मनुष्ये वितपशीलः—

धंदा करणारांत कोणाची गणना होत.

आपणास नफा व्हावा या हेतूने जो मनुष्य कोणताही धंदा, किंवा काम चालवीत असेल तो:

सदरहू प्रमाणे धंदा, किंवा काम कोणताही कंपनी, किंवा मंडळी चालवीत असेल ती, पार्लमेंटाचे आक्टावरून झालेली असो, किंवा बादशाही ‘चार्टरा’ वरून झालेली असो, किंवा बा-

८	वे	वर्गीतला	आहे	असें	ठरविलें	असेल	तर	सालीना	रुपये	.....	१५००
९	"	"	"	"	"	"	"	"	"	....	१०००
१०	"	"	"	"	"	"	"	"	"	....	५००
११	"	"	"	"	"	"	"	"	"	....	२५०
१२	"	"	"	"	"	"	"	"	"	....	१००
१३	"	"	"	"	"	"	"	"	"	....	५०
१४	"	"	"	"	"	"	"	"	"	....	२५
१५	"	"	"	"	"	"	"	"	"	....	१०
१६	"	"	"	"	"	"	"	"	"	....	५
१७	"	"	"	"	"	"	"	"	"	....	२

या आकटा अन्वये वार्षिक रकम द्यावयाची ती, परवाना—चे—चे—
तारिखेस, किंवा त्यापूर्वी घेतला तर, साहा साहा महिनी दोन सारिखे हप्त्यानी द्यावी. इतर
सर्व प्रसंगी सदहू प्रकारची रकम परवाना घेते वेळी दिली पाहिजे.

साहा साहा महिन्यानी
द्यावयाचा त्या.

९. कलेक्टराने किंवा सदहू प्रमाणे अधिकार दिलेले इतर अंमलदाराने जा मनुष्यास
परवाना द्यावयाचा तो मनुष्य कोणते वर्गीतला आहे हें या आकटाचे कलमांतील
ठरावास अनुसरून ठरावाचें. सदहू प्रमाणे ठराव करणे तो सदहू प्रकारचा मनुष्य धंदा, किंवा
काम, किंवा पेशा चालवीत असेल त्याचें मान पाहून, व त्यापासून त्यास वर्पास नफा
किती होतो याचा विचार करून करावा; आणि परवान्याची रकम देणे ती सदहू प्रकारचे
वार्षिक नफ्यावर शेंकडा तीन टक्के पर्यंत पडे अशे रितीने तो ठराव करावा. सदहू प्रमाणे
वर्ग ठरविण्यांत आपणास मदत करण्यासाठी जवळ राहाणारे प्रतिष्ठित तीन, किंवा त्यांहून
अधिक मनुष्यांची पंचाइट नेमण्यास कलेक्टर, किंवा सदहू प्रकारचा इतर अंमलदार
मुखत्यार आहे.

अमुक मनुष्य कोणते वर्गीतला
आहे हें कलेक्टराने कसें ठर-
वावें.

पंचाइट.

१०. ८ वे कलमांतील १७ वे वर्गाप्रमाणें आकारणी वसण्यास सदरील शेवटले कलमां-
तील ठरावा अन्वये नफ्याचा अजमास केलेले जा रकमे वरून कोणी मनुष्य पात्र होतो त्या
रकमेहून, मी चालविलेले धंद्याचे किंवा कामाचे किंवा पेशाचे वार्षिक नफ्याची रकम
(सदहू प्रमाणेच अजमास केलेली) कमी आहे अशी खात्री, जो मनुष्य कलेक्टराची किंवा
सदहू प्रमाणे अधिकार दिलेले इतर अंमलदाराची करील, त्यास या आकटा प्रमाणे परवाना
घेणे पडणार नाहीं.

माफी.

११. या आकटांतील ठराव अमलांत आणण्यांत मदत होण्यासाठी, खाली लिहिलेले
मनुष्यास खाली लिहिल्या प्रमाणे करण्याचा अधिकार आहे : म्हणजे जा धंद्या संबंधी पूर्वी
चौधरी होते, किंवा आतां असतील, किंवा या कलमांतील ठरावा अन्वये पुढे नेमण्यांत येतील
ते धंदे करणारे मनुष्यांस, योग्य आसामी त्या धंद्याचे चौधरी, कलेक्टराने किंवा सदहू
प्रमाणे अधिकार दिलेले इतर अंमलदाराने ठरविलेले मुदतींत नेमण्याचा अधिकार आहे.
सदहू प्रमाणे नेमणूक न केली तर, धंद्याचे चौधरी नेमण्यास कलेक्टर, किंवा सदहू प्रकारचा
इतर अंमलदार मुखत्यार आहे.

चौधरीची नेमणूक.

१२. जा मनुष्यांनी परवाने घेतले पाहिजेत त्यांस कोणते वर्गीत घालवे, आणि या आकटा
अन्वये दिलेले परवान्याबद्दल कोण कोणत्या रकमा दिल्या पाहिजेत याचा ठराव कलेक्टरास,
किंवा सदहू प्रमाणे अधिकार दिलेले इतर अंमलदारास करतां यावा म्हणून, त्यास खाली
लिहिल्या प्रमाणे करण्याचा अधिकार आहे : म्हणजे या आकटाअन्वये वसविलेला कर देण्यास
अमुक मनुष्य पात्र आहे असें वाटत असेल तो मनुष्य जो धंदा, किंवा काम, किंवा पेशा चाल-
वीत असेल त्याबाबद; आणि त्यापासून त्यास वर्पास नफा होत असेल त्याचे रकमेबाबद;
आणि त्याचे हाताखाली मनुष्ये चाकरीस असतील त्यांची संख्या, व नांवें, आणि त्यांचा

पत्रकें.

पगार, व फी, व रोजमुरा या बाबद वर्ग ठरविण्याकरिता जो तपशील कलेक्टरास, किंवा सदहू प्रमाणे अधिकार दिलेले इतर अंमलदारास अवश्य वाटेल तो तपशील भरण्यासाठी पत्रक त्या मनुष्याकडे पाठविण्यास कलेक्टर किंवा सदहू प्रकारच्या इतर अंमलदार मुखत्यार आहे. पत्रकांत तपशील अक्षरांनी ल्याहावा, व त्यावर तारीख घालावी; आणि पत्रकांत तपशील लिहिला आहे तो माझे समजुती प्रमाणे खरा आहे असा सदहू प्रकारचे मनुष्याचे सहीनिशी इकरार त्या पत्रकांत असावा. सदहू प्रकारचे पत्रक जा मनुष्याकडे पाठविलें असेल तो मनुष्य सदहू प्रकारच्या कर देण्यास पात्र असो, किंवा नसो तथापि त्याने तें कलेक्टराचे, किंवा सदहू प्रकारचे इतर अंमलदाराचे कचेरीत पांचविलें पाहिजे. आणि सदहू प्रकारचे पत्रक पांचव्या पासून एकवीस दिवसांचे आत तें योग्य रितीने भरून परत करण्यास जो कोणी नाहीं म्हणेल, किंवा हलगर्ज करील, किंवा चुकल तो पांचशें रुपये पर्यंत दंडास पात्र होईल; अथवा तो मनुष्य कर बसविण्यास पात्र असेलतर, या आकटाचे ८ वे कलमांत सांगितलेले कोणतेही वर्गीत त्यास घालण्यास कलेक्टर, किंवा सदहू प्रकारच्या इतर अंमलदार मुखत्यार आहे. आणि सदहू प्रमाणे वर्ग ठरविला तो या आकटाचे ९ वे कलमांतिल ठरावप्रमाणे फारच मोठा ठरविला या सबबने अपील, सदहू प्रमाणे केलेले वर्गाचे ठरावावर चालणार नाहीं; अथवा सदहू प्रकारच्या मनुष्य पत्रकांत समजून उमजून खोटा तपशील लिहून देईल तर, खोटे शपथेबद्दल शिक्षा ठरविली आहे त्या शिक्षेस तो पात्र होईल.

जुरीची बातमी देण्यासाठी मनुष्यास समन करण्याचा अधिकार.

१३. या आकटाचे ८ वे कलमांत सांगितल्या पैकी कोणते वर्गीत अमुक मनुष्यास घालावा याचा ठराव आपणास कराता यावा म्हणून, जो मनुष्य साक्षी देऊ शकेल असे आपणास वाटेल त्या मनुष्यास समन करण्यास, व त्या बाबद त्याची जबाबि घेण्यास कलेक्टर, किंवा सदहू प्रमाणे अधिकार दिलेला इतर अंमलदार मुखत्यार आहे. अमुक मनुष्य कर बसविण्यास पात्र आहे म्हणून वाटत असेल त्याचे, अथवा सदहू प्रमाणे ठराव केलेले कराबाबद जा मनुष्याने अपील केलें असेल त्याचे धंद्यासंबंधी, किंवा कामासंबंधी, किंवा पेशा संबंधी; अथवा सदहू प्रकारचे धंद्यापासून, किंवा कामापासून, किंवा पेशा पासून वर्षास नफा होत असेल त्याचे रकमे संबंधी बऱ्या, किंवा दस्तऐवज समन केलेले मनुष्याचे कबजांत असतील ते त्या मनुष्यास हजर करण्याविषयी फरमाविण्याचाही अधिकार कलेक्टरास, किंवा सदहू प्रकारचे इतर अंमलदारास आहे. समन केलेला मनुष्य कलेक्टराने, किंवा सदहू प्रकारचे इतर अंमलदाराने केलेले कायदेशीर प्रश्नांची उत्तरे देण्यास नाहीं म्हणेल, किंवा जाणूनबुजून खोटी उत्तरे देईल, किंवा सदहू प्रकारचा बऱ्या, किंवा दस्तऐवज हजर करण्यास नाहीं म्हणेल तर, तो पांचशें रुपये पर्यंत दंडास पात्र होईल; अथवा तो मनुष्य कर बसविण्यास पात्र असेल तर या आकटाचे ८ वे कलमांत सांगितलेले कोणतेही वर्गीत त्यास घालण्यास कलेक्टर, किंवा सदहू प्रकारच्या इतर अंमलदार मुखत्यार आहे. आणि सदहू प्रमाणे वर्ग ठरविला तो या आकटाचे ९ वे कलमांतिल ठराव प्रमाणे फारच मोठा ठरविला या सबबने अपील सदहू प्रमाणे केलेले वर्गाचे ठरावाविषयी चालणार नाहीं.

यादी तयार करून प्रसिद्ध करावी.

१४. या आकटा अन्वये जा मनुष्यास परवाना घेणे अवश्य असेल त्यांची यादी कलेक्टराने, किंवा सदहू प्रमाणे अधिकार दिलेले इतर अंमलदाराने दरसाल—चे—तारिखेस, किंवा त्यापूर्वी तयार करावी. त्या यादीत खाली लिहिलेला तपशील असावा— द्यजे या दीत लिहिलेले प्रत्येक मनुष्याचा धंदा, किंवा पेशा, व त्यास कोणते वर्गीत घालावयाचा तो वर्ग, व त्याचे परवान्या बदल किति कर यावयाचा तो हा तपशील असावा. सदहू प्रकारची यादी तयार झाली द्यजे तिजविषयी, व ती जा ठिकाणी पाहाण्यास सांपडेल त्या ठिकाणी विषयी कलेक्टराने किंवा इतर अंमलदाराने जाहीरनामा लावावा. सदहू प्रकारचे जाहीरनाम्याचा नकला कलेक्टराचे कचेरीत, व तहशीलदारी कचेऱ्यांत, व जा कोतवालीत सदहू प्रकारची मनुष्ये राहत असतील त्या कोतवालीत, किंवा ठाण्यांत लोकांचे सहज दृष्टीस पडत असे ठिकाणी लावाव्या. यादीत लिहिलेले मनुष्यास वर्गाचे ठरावा विषयी हरकत घेणे असेल ती, त्याने सदहू प्रकारचे जाहीरनाम्याचे तारिखे पासून पंधरा दिवसांचे आत कलेक्टराकडे, किंवा इ-

तर अंमलदाराकडे लिहून द्यावी. नंतर त्या कलेक्टराने, किंवा इतर अंमलदाराने फिरयाद ऐकून घेऊन आपणास योग्य वाटेल तसा हुकुम करावा.

१५. जा मनुष्याचे स्वाधीन सदहू प्रकारची यादी असेल त्याणे तो, जी मनुष्य कर देण्यास पात्र असेल त्या सर्वांस, व त्यांचे मुखत्यार वकीलांस 'फी' घेतल्यावांचून पाहूंद्यावी; व तितून उतारे करूंद्यावे. आणि जो कोणी सदहू प्रमाणे पाहूंदेण्यास बुध्दा हयगय करील, किंवा नाहीं झणेल त्यावर माजिस्ट्रेटा समक्ष गुन्याची शाबिती झाली झणजे तो शंभर रुपये पर्यंत दंडास पात्र होईल.

यादी पाहणे.

१६. कलेक्टराचे किंवा सदहू प्रमाणे अधिकार दिलेले अंमलदाराचे हुकुमास कोणी मनुष्य नाराजी असेल तर, त्याणे सदहू प्रकारचे हुकुमाचे तारिखे पासून पंधरा दिवसांचे आंत तुकडीचे रेविन्यू कमिशनरास लेखी अपील करावें; आणि रेविन्यू कमिशनर सदहू प्रकारचे अपिलाचा फैसला करील तो आखरचा आहे असें समजावें.

कमिशनरास अपील.

१७. कलेक्टराजवळ, किंवा सदहू प्रमाणे अधिकार दिलेले इतर अंमलदाराजवळ फिरयादी करणे त्या आठ आपणांचे किमतीचे छापिल कागदावर ल्याहाव्या; व मागील कलमा अन्वये कमिशनराकडे अपिले करणे तीं एक रुपयाचे किमतीचे छापिल कागदावर ल्याहावीं.

छापिल कागदावर फिरयाद ल्याहावी.

१८. या आक्टाचे १४ वे कलमा अन्वये केलेले यादींत आपण स्वतः फेरफार केला असेल त्याप्रमाणे, किंवा कमिशनराचे हुकुमावरून केला असेल त्याप्रमाणे कलेक्टराने, किंवा सदहू प्रमाणे अधिकार दिलेले इतर अंमलदाराने शुद्धकरून नवी यादी तयार करावी. सदहू प्रमाणे शुद्ध केलेली यादी तयार झाली म्हणजे, या आक्टाचे १४ वे कलमांत सांगितलेले रिती प्रमाणे जाहीरनामा लवावा; आणि शुद्ध केलेले यादीची नकल तुकडीचे कमिशनरास पाठवावी.

शुद्ध केलेली यादी.

१९. या आक्टावरून कमिशनरास दिलेले अधिकार जा जिल्ह्यांत किंवा जागेंत रेविन्यू कमिशनर नसतील त्या जिल्ह्यांत, किंवा जागेंत चालविणे ते, राज्य कारभार चालविणारे सरकार जा अंमलदारास, किंवा अंमलदारांस नेमील त्याणी चालवावे. आणि शुद्ध केलेले यादीचा नकला कमिशनरास पाठवावयाचा त्या, सदहू प्रकारचे अंमलदारास किंवा अंमलदारांस पाठवाव्या.

कमिशनरास दिलेले अधिकार कांहीं प्रसंगां इतर अंमलदार चालविण्यास मुखत्यार आहेत.

२०. या आक्टा अन्वये परवाना घेणे अवश्य आहे तसापरवाना घेतल्यावांचून जो मनुष्य, —चे —चे—सदहू—तारिखे नंतर आपलाध्या करील, किंवा पेशा चालवील त्यावर माजिस्ट्रेटा समक्ष त्या गोष्टीची शाबिती झाली असतां तो खाली लिहिलेले रकमेचे पराकाष्ठा पांचपट पर्यंत दंडास पात्र होईल: म्हणजे सदहू प्रकारचे मनुष्याने सदहू प्रमाणे योग्य रितीने परवाना घेतला असता तर जो ऐवज त्यास माजिस्ट्रेटाचे मते द्यावा लागता त्या ऐवजाचे पांचपट पर्यंत दंडास पात्र होईल.

परवाना न घेण्याबद्दल दंड

२१. जा मनुष्यास या आक्टा अन्वये परवाना घेणे अवश्य असेल त्या मनुष्याने हा आक्टा ठरल्या नंतर चालविलेले धंद्या संबंधी, किंवा कामासंबंधी, किंवा पेशा संबंधी पैक्याचा किंवा कर्जाचा, किंवा खर्चाचा दावा केला असेल तो दावा खाली लिहिल्या प्रमाणे त्याणे शाबित केल्या वांचून कोणतेही दिवाणी मुकदम्यांत, किंवा कामांत चालणार. नाहीं: म्हणजे करार झाला त्या वेळीं या आक्टा अन्वये मी योग्य रितीने परवाना घेतला होता असें, सदहू प्रकारचा मनुष्य जज्याचे किंवा इनसाफ करणारे अंमलदाराचे खात्री निशी शाबित न करील तर, त्याचा दावा चालणार नाहीं.

जा मनुष्यांनी परवाना घेतला नसेल त्यांचा दावा, धंद्यासंबंधी कर्ज वगैरे बद्दल दिवाणींत चालणार नाहीं.

२२. कोणी मनुष्यास या आक्टा अन्वये परवाना घेणे अवश्य असेल त्यास आपला परवाना खाली लिहिलेले अंमलदाराने हंजर करण्यास व दाखविण्यास सांगितलें असतां, तो त्या प्रमाणे करण्यास योग्य कारणावांचून हयगय करील किंवा नाहीं म्हणेल तर, त्यावर माजिस्ट्रेटा समक्ष त्या गोष्टीची शाबिती झाली म्हणजे तो शंभर रुपये पर्यंत दंडास पात्र होईल: म्हणजे सदहू प्रमाणे हंजर करण्यास सांगण्याचा अधिकार कलेक्टराने, किंवा सदहू प्रमाणे मुखत्यारी दिलेले इतर अंमलदाराने जा मनुष्यास दिला असेल तो अंमलदार.

परवाना हंजर करण्यास सांगितलें असतां हंजर करावा.

सरकारी हुद्याखेरीज किंवा कामाखेरीज इतर हुदा किंवा काम जा मनुष्यांकडे असेल ती मनुष्ये धंदा करणारी मनुष्ये आहेत असे समजावे.

विशेष ठराव.

२३. या आकटाचे २४ वे व २५ वे कलमांत सांगितलेले हुद्या खेरीज, किंवा कामाखेरीज इतर हुदे, किंवा कामे कोणी मनुष्यांस असतील ती मनुष्ये, सदहू प्रकारचे हुद्याचे किंवा कामाचे पगाराचे संबंधाने, किंवा फीचे, किंवा रोजमुन्याचे, किंवा इतर प्राप्तीचे, किंवा नफ्याचे संबंधाने या आकटाचे अर्था प्रमाणे धंदा करणारी, किंवा पेशा चालविणारी मनुष्ये आहेत अस समजावे. आणि सदहू प्रकारचे हुद्याचे किंवा कामाचे वार्षिक पगाराचा, किंवा फीचा, किंवा रोजमुन्याचा, किंवा प्राप्तीचा, किंवा नफ्याचा हिशेब करून या आकटाचे ९ वे कलमांतील ठरावा अन्वये त्या मनुष्यांचे वर्ग ठरवावे. परंतु असे ठरविले आहे की सदहू प्रमाणे हुदा, किंवा काम असणारा मनुष्य आपले हुद्याचा, किंवा कामाचा पगार, किंवा फी, किंवा रोजमुरा किंवा प्राप्ती, किंवा नफा दर महिन्यास शंभर रुपयांहून अधिक नाही अशी कलेक्टराची, किंवा सदहू प्रमाणे अधिकार दिलेले इतर अंमलदाराची खात्री करील तर, त्या मनुष्यास या आकटाअन्वये परवाना घेणे अवश्य नाही.

मुलुकी अंमलदार व मुलुकी खात्यांत लश्करी अंमलदार चाकरीस असतील ते.

२४. प्रत्येक मुलुकी अंमलदाराने व प्रत्येक लश्करी अंमलदार मुलुकी खात्यांत चाकरीस असेल त्याणे आपले पगारावर दरसाल दर शेंकडा तीन टक्या प्रमाणे एवज दिला पाहिजे व तो त्याचे पगारांतून कापून घेण्याचा अधिकार सरकारास आहे; परंतु असे ठरविले आहे की सदहू प्रकारचे अंमलदाराचा पगार शंभर रुपयांवर नसेल तर त्यावर कर वसवू नये.

स्टाफ आफिसर.

२५. प्रत्येक लश्करी अंमलदार जनरल, किंवा डिब्रिजनल, किंवा ब्रिगेड, किंवा पर्सनल स्टाफावर असेल त्याणे आपले पगाराचे, व नेमणुकीचे रकमेवर दरसाल दर शेंकडा तीन टके या दराने कर दिला पाहिजे; आणि तो त्याचे पगारांतून व नेमणुकींतून कापून घेण्याचा अधिकार सरकारास आहे.

गुन्हे ठरवून गुन्हेगार्या वसूल करणे.

२६. या आकटा विरुद्ध केलेले जा गुन्हा विषयी दंडाची शिक्षा ठरविली आहे त्या गुन्हा बाबत फिरयादी माजिस्ट्रेटासमक्ष, किंवा माजिस्ट्रेटाचे अधिकार चालविणारे इतर मनुष्या समक्ष सीक्षित रितीने कराव्या. दंड व गुन्हेगार्या ठरवून त्या वसूल करण्यासंबंधी सन १८५६ चे १३ वे आकटांतील सर्व ठराव, कलकत्ता व मद्रास व मुंबई या शहरांत या आकटा अन्वये केलेले दंडास लागू आहेत असे समजावे.

जा मनुष्यांचा पगार पार्लमेंटाचे आवटावरून ठरला असेल त्यास हा आकट लागू नाही.

२७. जा मनुष्यास मलिका माआझमा पासून, किंवा इंडिया सरकारापासून हुदा, किंवा काम, किंवा सनद मिळाली असेल, व त्याचे हुद्याचा किंवा कामाचा पगार पार्लमेंटाचे आकटावरून ठरला असेल त्या मनुष्यास या आकटांतील ठराव लागू नाहीत असे समजावे.

मजुरीने काम करणारे कामदारांस हा आकट लागू नाही.

२८. मजुरीने काम करणारे कारागिरांस, किंवा कामदारांस; अथवा कोणतेही मजुरास; अथवा जमिनीचे कुळास, किंवा लागवड करणारास त्याचे जमिनीचे उर्तना बाबत या आकटांतील ठराव लागू आहेत असे समजून नये.

परवान्या संबंधी दुसरे कायदे राखणे.

२९. परवान्या बाबत दुसरा कोणताही कायदा असेल त्यांतील ठरावांत या आकटांतील ठरावावरून फेर फार होतो, किंवा त्यास व्यत्यय येतो असे समजून नये.

हा आकट स्टेट्स सेटलमेंटास लागू नाही.

३०. प्रिन्स आफ वेल्स ऐलंड, व सिकापूर, व मलाका या सेटलमेंटांत हा आकट चालेल, किंवा त्यास लागू आहे असे समजून नये.

कानू करण्याचा अधिकार सरकारास आहे.

३१. हा आकट अमलात आणण्याचे कामा संबंधी अंमलदारांचे वहिवाटी साठी वेळोवेळी कानू करण्याचा अधिकार इंडियाचे गवर्नर जनरल इन् कौन्सिलास आहे; परंतु त्या कानू या आकटांतील कोणतेही ठरावास विरुद्ध असू नये.

(True translation)

VENAYEK WASSOODEW,
Oriental Translator to Government.

**"A BILL FOR THE LICENSING OF TRADES AND
PROFESSIONS." —Guzerathee**

હેઠળ લખેલો આક્ટનો મસુદો સન ૧૮૫૬ ના આગસ્ટ મહિનાની ૩૦ મી તારિખે ધંડિયાની લેજિસ્લેટિવ કૉસિલમાં ખીજવાર વાંચીને સિલેક્ટ કમિટીને સોંપ્યો, તે કમિટી આવતા ડિસેમ્બર મહિનાની ૩ જી તારીખ પછી તે મસુદા બાબત રિપોર્ટ કરનાર છે.

ધંધા, તથા પેશા ચલાવવાસાચ પરવાના આપવા બાબતના આક્ટનો મસુદો.

હિંદુસ્તાનમાં ધંધા, તથા પેશા ચલાવવાસાચ પરવાના આપવાબાબત નિયમ ઠરાવવા યોગ્ય છે, અને સદર્હ પ્રકારના પરવાના આપે તે ઉપર કર બેસાડવો યોગ્ય છે, વાસ્તે હેઠલ લખ્યા પ્રમાણે ઠરાવ્યું છે :—

ઉદ્દેશ.

૧. “આપેલા તાલુકા આ નામથી જે પ્રાંત પ્રસિદ્ધ છે તેમાં, અથવા બેલારી તથા કડપા જિલ્લામાં વેપારના નફા ઉપર વીસમડી એકલે કર બેસાડીને વસૂલ કરવાબાબત કાનુન ઠરાવવા બાબત” મદ્રાસનાં કાયદા પુસ્તક માંહેનો સન ૧૮૧૮ નો ૪ થો કાયદો છે તે, અને “ફ્લાંણી ફ્લાંણી કળા, તથા ધંધો, તથા પેશો ચલાવનારાં માંણસ મોહોતકી વેરો આપવાને પાત્ર છે” એવું તેજ કાયદા પુસ્તક માંહેનાં સન ૧૮૩૨ ના ૫ મા કાયદામાં ઠરાવ્યું છે તે કાયદો આ આક્ટ ઉપરથી રદ કર્યો છે.

કાયદા રદ કર્યાંતે.

૨. જે માંણસો હરકંઈ કાયદાસર ધંધો કરે તે સર્વ જણાએ, અને જે માંણસો હરકંઈ પેશો ચલાવે તે સર્વ જણાએ સન ૧૮૫૬ ના મહિનાની તારિખથી આ આક્ટમાં કહ્યા પ્રમાણે પરવાના લેવા જોઈયે.

ધંધો, તથા પેશો ચલાવવા બાબત પરવાનો.

૩. આ આક્ટનાં કારણસાચ હેઠળ લખેલાં માંણસો ધંધો કરનારાં માંણસો છે એવું સમજવું, તે માંણસોની વિગત :—

ધંધાં કરનારાં માંણસોમાં કોને કોને ગણવા.

પોતાને નફો થવાની મતલબથી જે માંણસ હરકંઈ ધંધો, અથવા કામ ચલાવતો હોય તે માંણસ.

કોઈ કંપની, અથવા મંડળી ઉપર કહ્યા પ્રમાણે ધંધો, અથવા કામ ચલાવતી હોય તે પાર્લમેન્ટના આક્ટ ઉપરથી થઈ હોય, અથવા બાદશાહી “ચાર્ટર” ઉપરથી થઈ હોય, અથવા બાદશાહી સનદ ઉપરથી થઈ હોય, અથવા ધંડિયાની લેજિસ્લેટિવ કૉસિલના આક્ટ ઉપરથી થઈ હોય, અથવા “ડીડ આફ સેટલમેન્ટ” ઉપરથી, અથવા ખીજ દસ્તાવેજ ઉપરથી થઈ હોય તે કંપની, અથવા મંડળી.

જે માંણસો પંત્યાળાંમાં ઉપર કહ્યા પ્રમાણે ધંધો, અથવા કામ ચલાવતાં હોય તે પંત્યાળું.

૪. આ આક્ટ પ્રમાણે જે માંણસને પરવાનાની જરૂર હોય તે માંણસ જે જિલ્લામાં, અથવા જગામાં પોતાનો ધંધો કરતો હોય, અથવા પેશો ચલાવતો હોય તે જિલ્લાના, અથવા જગાના જમીનનાં મેહેસલના કલેક્ટરે તેને પરવાનો આપવો ; અથવા પરવાનો આપવાસાચ સરકારે જે ખીજ અંમલદારને નેમ્યો હોય, અથવા અધિકાર આપ્યો હોય તેણે આપવો. એ પ્રમાણે જે માંણસને પરવાનાની જરૂર હોય તે માંણસ એક કરતાં વધારા જિલ્લામાં, અથવા જગાએ પોતાનો ધંધો કરતો હોય, અથવા પેશો ચલાવતો હોય તો જે જિલ્લામાં, અથવા જગામાં તેની મુખ્ય દુકાન હોય, અથવા કામ ચલાવવાનું મુખ્ય ડેકાણું હોય ત્યાંના કલેક્ટરે, અથવા જેને અધિકાર હોય તે ખીજ અંમલદારે પરવાનો આપવો.

પરવાનો કાણે આપવો.

પરવાનામાં વિગત લખવી.

૫. આ આફ્ટ પ્રમાણે પરવાનો આપે તેમાં તે આપ્યાની તારીખ, તથા જે માંણસને પરવાનો આપ્યો હોય તેનું ખર્ચ નામ, અને તે પરવાના બાબત જેટલો અવેજ આપ્યો હોય તેટલો અવેજ, અને જે જગાએ, અથવા જગાઓએ તે માંણસ ધંધો કરતો હોય, અથવા કરવાનો ઇશદો હોય, અથવા પેરો ચલાવતો હોય, અથવા ચલાવવાનો ઇશદો હોય તે જગા, અથવા જગાઓ લખવી.

પરવાનાની મુદતનો આરંભ તથા સમાપ્તિ.

૬. આ આફ્ટ પ્રમાણે પરવાના આપવામાં આવશે તે, તેની તારીખથી તે તેની મુદત પૂરી થવાની તારીખ આ આફ્ટમાં આગળ દર્શાવી છે, ત્યાંહાંસુધી અંમલમાં રહેશે ; અને સન ૧૮૬૧ ના મહિનાની ૧ લી તારીખ પહેલાં આપેલા પરવાનાની મુદત તે તારીખે પૂરી થશે ; અને તે તારીખે, અથવા તે તારીખ પછી ગમે તે વખતે સદહૂ પ્રકારનો પરવાનો આપવામાં આવશે તેની મુદત તે પરવાનો આપ્યાની તારીખ પછીના ની ૧ લી તારીખે પૂરી થશે.

પરવાનો નવો કરાવી લેવા બાબત.

૭. સદહૂ પ્રકારનો પરવાનો જે માંણસને આપ્યો હોય તે માંણસ તે પરવાનાની મુદત પૂરી થયા પછી પોતાનો ધંધો, અથવા પેરો ચલાવવાને ઇચ્છતો હોય તો તેણે આવતાં સાલને સાલ નવો પરવાનો લેવો. તે પરવાનાની મુદત ઉપરની છેલ્લી કલમમાં કહેલી તારીખે પૂરી થશે ; અને એ પ્રમાણે ત્યાંહાંસુધી ધંધો, અથવા પેરો ચલાવવાની તેની ઇચ્છા હોય ત્યાંહાં શુધી તેણે વરસો વરસ નવો પરવાનો લેતાં જવું. અને પોતાને મળેલા પરવાનાની મુદત પૂરી થયાં પહેલાં નેદાન એકવીસ ઘઠાડા આગમચ સદહૂ પ્રકારનાં દરએક માંણસે પરવાનો નવો કરાવી લેવાના પોતાના ઇશદાબાબત લખેલી સુચના જે તાલુકામાં, અથવા જગામાં સદહૂ પ્રકારનો ધંધો, અથવા પેરો ચલાવતો હોય તે તાલુકાના, અથવા જગાના કલેક્ટરને, અથવા ઉપર કલ્લા પ્રમાણે જે અંમલદારને અધિકાર આપ્યો હોય તે બિન અંમલદારને આપવી.

પરવાના બાબત વરસો વરસ રૂપિયાની રકમો આપવી જોઈએ તે બાબત.

૮ આ આફ્ટ પ્રમાણે આપવાના પરવાના જે માંણસોને આપવામાં આવે તેઓએ આ કલમમાં આગળ કહેલી રકમો વરસો વરસ આપવી જોઈએ તેની વિગત.

જે માંણસને પરવાનો આપે તે માંણસ.

૧	લા વર્ગનો છે	એટું દર્શાવું હોય તો વરસના . . . . . રૂપિયા.	૫૦૦૦
૨	"	"	૪૫૦૦
૩	"	"	૪૦૦૦
૪	"	"	૩૫૦૦
૫	"	"	૩૦૦૦
૬	"	"	૨૫૦૦
૭	"	"	૨૦૦૦
૮	"	"	૧૫૦૦
૯	"	"	૧૦૦૦
૧૦	"	"	૫૦૦
૧૧	"	"	૨૫૦
૧૨	"	"	૧૦૦
૧૩	"	"	૫૦
૧૪	"	"	૨૫
૧૫	"	"	૧૦
૧૬	"	"	૫
૧૭	"	"	૨

છ છ મહિને રકમ આપવી જોઈએ તે બાબત.

આ આફ્ટ પ્રમાણે વરસો વરસ જે રકમ આપવી જોઈએ તે સન ના મહિનાની વારિએ, અથવા તે પહેલાં પરવાનો લીધે તો છ છ મહિને એ સરખે હરખે આપવી. બીજે સંધે પ્રસંગે તે રકમ પરવાનો લેતા વખતે આપવી જોઈએ.

૯. જે માંણસને પરવાનો આપવા હોય તે માંણસ કયા વર્ગનો છે તે આજ્ઞની કલમના ઇરાવ પ્રમાણે કલેક્ટરે, અથવા ઉપર કહ્યા પ્રમાણે જે અંમલદારને અધિકાર આપ્યો હોય તે ખીજા અંમલદારે ઇરાવવું. અને એ પ્રમાણે ઇરાવવું તે તે માંણસ ધંધો, અથવા કામ, અથવા પેશો ચલાવતો હોય તે ઉપર નજર રાખીને, અને તેથી તેને વરસ દાહડે નક્કી કેટલા નફો થાય છે તેનો વિચાર કરીને, અને પરવાનાની રકમ વરસ દાહડાના નક્કી નફા ઉપર રોકડે પણ ટકા મુઠ્ઠી બેસે એ રીતે ઇરાવવું. એ પ્રકારનો અનુભાસ કાહડવામાં પોતાને મદત કરવા સારૂ પાસે રહેનારા આયુદ્ધદાર પણ, અથવા તે કર્તા વનાં માંણસોની પંચ નેમવાને કલેક્ટર, અથવા સદરૂ પ્રકારનો ખીજો અંમલદાર મુખત્યાર છે.

ફલાંણું માંણસ કયા વર્ગનું છે તે કલેક્ટરે શી રીતે ઇરાવવું.

પંચાત.

માફી.

૧૦. ઉપરની છેલ્લી કલમના ઇરાવ પ્રમાણે નક્કીનો અનુભાસ કાહડેલી જે રકમ ઉપરથી કોઈ માંણસ આ આજ્ઞની ૮ મી કલમમાં હેના ૧૭ મા વર્ગ પ્રમાણે ઇરાવેલા આંકડા આપવાને પાત્ર થાય તે રકમ કર્તા હોય તે દ્વારા ચલાવેલા ધંધાના, અથવા કામના, અથવા પેશાના વરસ દાહડાના નક્કી નક્કીની રકમ (સદરૂ પ્રમાણે અનુભાસ કાહડેલી તે રકમ) ઓછી છે એવી જે માંણસ કલેક્ટરની, અથવા સદરૂ પ્રમાણે જેને અધિકાર આપ્યો હોય તે ખીજા અંમલદારની ખાત્રી કરશે તેને આ આજ્ઞ પ્રમાણે પરવાનો લેવા પડશે નહીં.

ચોધરીની નેમણૂક.

૧૧. જે ધંધાના અગાઉ ચોધરી હતા, અથવા હમણા હોય, અથવા આ કલમના ઇરાવ પ્રમાણે હવે પછી નેઆમાં આપશે ત ધંધા કરનારાં માંણસો આ આજ્ઞના ઇરાવ અંમલમાં લાવવાની મદત થવા સારૂ યોગ્ય સંખ્યસોને તે ધંધાના ચોધરી નેમવાને મુખત્યાર છે. પણ કલેક્ટરે, અથવા ઉપર કહ્યા પ્રમાણે જે અંમલદારને અધિકાર આપ્યો હોય તે ખીજા અંમલદારે જે મુદત ઇરાવી હોય તે મુદતમાં ચોધરી નેમવા. ધંધાવાળા લોકો એ પ્રમાણે ચોધરીની નેમણૂક નહીં કરશે તો ધંધાના ચોધરી નેમવાને કલેક્ટર, અથવા ઉપર કહેલા પ્રકારનો ખીજો અંમલદાર મુખત્યાર છે.

પત્રકો.

૧૨. જે માંણસોને પરવાનાલેવા જોઈએ તેઓને કયા વર્ગમાં દાખલ કરવા, અને આ આજ્ઞ પ્રમાણે આપેલા પરવાના બાબત કેટલા કેટલા રૂપિયા આપવા જોઈએ તે ઇરાવવાસારૂ કલેક્ટરને, અથવા સદરૂ પ્રમાણે જે અંમલદારને અધિકાર આપ્યો હોય તે ખીજા અંમલદારને લાગતું હોય કે ફલાંણું માંણસ આ આજ્ઞ પ્રમાણે કર આપવાને પાત્ર છે તો તે માંણસ જે ધંધો, અથવા કામ, અથવા પેશો ચલાવતો હોય તે બાબત, અને તેથી તેને વરસ દાહડે નફો થતો હોય તે બાબત, અને તેના હાથ હેઠળ માંણસો આકરીએ હોય તેઓની સંખ્યા, તથા નામો, અને તેઓનો પગાર, તથા ફી, તથા વેતન એ બાબત વર્ગ ઇરાવવાસારૂ જે વિગતની કલેક્ટરને, અથવા ઉપર કહ્યા પ્રમાણે જે અંમલદારને અધિકાર આપ્યો હોય તે ખીજા અંમલદારને નજર દેખાય તે વિગત ભરવાસારૂ તે માંણસની પાસે પત્રક મોકલવાને કલેક્ટર, અથવા ઉપર કહેલા પ્રકારનો ખીજો અંમલદાર મુખત્યાર છે. પત્રકમાં વિગત અક્ષરે લખીને તે ઉપર તારીખ ભરી, અને પત્રકમાં વિગત લખી છે તે મહારી સમજણ પ્રમાણે ખરી છે, એવો તે માંણસનો સહીમુદ્દા ઇકરાર તે પત્રકમાં જોઈએ. સદરૂ પ્રકારનું પત્રક જે માંણસની પાસે મોકલ્યું હોય તે માંણસ સદરૂ પ્રકારનો કર આપવાને પાત્ર હોય કે નહીં હોય તો પણ તેણે તે પત્રક કલેક્ટરની, અથવા સદરૂ પ્રકારના ખીજા અંમલદારની કચેરીમાં પોહોંઆણું જોઈએ; અને તે પત્રક પોહોંઆ પછી એકત્રીસ દિવસની અંદર તેમાં યોગ્ય રીતે (વિગત) ભરીને પાછું મોકલવાને જે માંણસ ના કેરો, અથવા ગફલત કરશે, અથવા ચૂકરો તે પાંચરો રૂપિયાશુધી દંડને પાત્ર થશે; અથવા તે માંણસ કર ભરવાને પાત્ર હોય તો આ આજ્ઞની ૮ મી કલમમાં જે વર્ગ કહ્યા છે તે માંહેના હરકોઈ વર્ગમાં તેને દાખલ કરવાને કલેક્ટર, અથવા સદરૂ પ્રકારનો ખીજો અંમલદાર મુખત્યાર છે. અને એ પ્રમાણે વર્ગ ઇરાવ્યો તે આ આજ્ઞની ૯ મી કલમના ઇરાવ પ્રમાણે ધણોજ ઉંચો ઇરાવ્યો માટે તે બાબત અપીલ ચાલશે નહીં; અથવા તે માંણસ પત્રકમાં જોઈએ જોઈને ઓઠી વિગત લખી આપશે તો ઓઠા સમ બાબત શિક્ષા ઇરાવી છે તે શિક્ષાને તે પાત્ર થશે.

૧૩. આ આજ્ઞની ૮ મી કલમમાં જે વર્ગ કહ્યા છે તે માંહેના કયા વર્ગમાં ફલાંણું માંણસને દાખલ કરવું તે ઇરાવવાસારૂ ફલાંણું માંણસ સાહેબ આપી શકશે એવું પોતાને

નજરની ખબર આપવા સારૂ માંણસોને સમન કરવાનો અધિકાર.

લાગે તે માંણસને સમન કરવાને, તથા તે બાબત તેની જુઝાની લેવાને કહેછે, અથવા સદ્દૂ પ્રમાણે જે અંમલદારને અધિકાર આપ્યો હોય તે બીજો અંમલદાર મુખત્યાર છે. કલાણું માંણસ કર આપવાને પાત્ર છે એવું લાગતું હોય તેના, અથવા ઉપર કહ્યા પ્રમાણે દરાવેલા કર બાબત જે માંણસે અપીલ કરી તેના ધંધા બાબત, અથવા કામ બાબત, અથવા પેશા બાબત, અથવા તે ધંધામાં, અથવા કામમાં, અથવા પેશામાં વરસ દાહોડે તેને નફો થતો હોય તે બાબતના ઓપડા, અથવા દસ્તાવેજ સમનવાળાં માંણસના કબજામાં હોય તે હાજર કરવાનું તે માંણસને ફરમાવવાને પણ કહેછે, અથવા સદ્દૂ પ્રકારનો બીજો અંમલદાર મુખત્યાર છે. જે માંણસને સમન કર્યો છે તે માંણસને કહેછે, અથવા સદ્દૂ પ્રકારનો બીજો અંમલદાર કાયદાસર સવાલો કરે તેઓનો જવાબ આપવાની તે ના કહેશે, અથવા જાણી જોઈને ઝાઝા જવાબ આપશે, અથવા સદ્દૂ પ્રકારના ઓપડા, અથવા દસ્તાવેજ હાજર કરવાની ના કહેશે તો તે પાંચસે રૂપિયાસુધી દંડને પાત્ર થશે; અથવા તે માંણસ કર ભરવાને પાત્ર હોય તો આ આજ્ઞાની ૮ મી કલમમાં જે વર્ગ કહ્યા છે તે માંહિના હરકોઈ વર્ગમાં તેને દાખલ કરવાને કહેછે, અથવા સદ્દૂ પ્રકારનો બીજો અંમલદાર મુખત્યાર છે. અને એ પ્રમાણે વર્ગ દરાવ્યો તે આ આજ્ઞાની ૯ મી કલમના દરાવ પ્રમાણે ધણોજ ઉંચો દરાવ્યો માટે તે બાબત અપીલ ચાલશે નહીં.

યાદી તૈયાર કરીને પ્રસિદ્ધ કરવી.

હરકત.

૧૪. આ આજ્ઞા પ્રમાણે જે માંણસને પરવાના લેવાની જરૂર હોય તેઓની યાદી કહેછે, અથવા સદ્દૂ પ્રમાણે જે અંમલદારને અધિકાર આપ્યો હોય તે બીજો અંમલદારે વરસોવરસ મહિનાની તારીખે, અથવા તે પહેલાં તૈયાર કરવી. તે યાદીમાં લખેલાં દરએક માંણસનો ધંધો, અથવા પેશો, અને તેને જે વર્ગમાં દાખલ કરવો હોય તે વર્ગ, અને તેના પરવાના બાબત જેટલો કર આપવો હોય તેટલો કર, એ સઘળી વિગત યાદીમાં લખવી. તે યાદી તૈયાર થાય એટલે તે બાબત, અને તે જે ડોકાણે જોવાને મળે તે ડોકાણું બાબત કહેછે, અથવા બીજા અંમલદારે જાહેરનામું મારવું. તે જાહેરનામાંની નકલો કહેછે, અથવા કચેરીમાં, તથા તે જાહેરનામાંની કચેરીઓમાં, તથા જે કોઠવાલીમાં સદ્દૂ પ્રકારનાં માંણસો રહેતાં હોય તે કોઠવાલીમાં અથવા યાંણુંમાં લોકોની નજરે સેહેજ પડે તેવે ડોકાણે મારવી. યાદીમાં લખેલાં માંણસોને વર્ગના દરાવ બાબત કંઈ હરકત હોય તો તેણે તે જાહેરનામાંની તારીખથી પંદર દિવસની અંદર કહેછે, અથવા બીજા અંમલદારને લખી મોકલવી એટલે તે કહેછે, અથવા બીજો અંમલદાર તે કુરિયાદ સાંભળી લઈને પોતાને વાજબી દેખારો તેવા હુકમ કરશે.

યાદી જોવા બાબત.

૧૫. જે માંણસને સ્વાધીન સદ્દૂ પ્રકારની યાદી હોય તેણે તે જે માંણસો કર ભરવાને પાત્ર હોય તે સર્વને, તથા તેઓના મુખત્યાર વકીલોને “ ફી ” લીધા વગર જોવા દેવી. અને તેમાંથી ધનૂતેબાબ ઉતારી લેવા દેવા. અને જે માંણસ એ પ્રમાણે જોવા દેવાની જાણી જોઈને ગફલત કરશે, અથવા ના કહેશે તેની ઉપર માજિસ્ટ્રેટની આગળ ગુન્હા સાબિત થયા પછી તે સો રૂપિયાસુધી દંડને પાત્ર થશે.

કમિશનરને અપીલ કરવા બાબત.

૧૬. કહેછે, અથવા સદ્દૂ પ્રમાણે જે અંમલદારને અધિકાર આપ્યો હોય તેના હુકમથી કોઈ માંણસ નારાજ હોય તો તેણે તે હુકમની તારીખથી પંદર દિવસની અંદર તુકડીના રેવેન્યુ કમિશનરને લખીને અપીલ કરવી. અને રેવેન્યુ કમિશનર તે અપીલનો ફેસલો કરશે તે આખરનો જાણવો.

છાપના કાગળઉપર લખીને કુરિયાદી કરવી.

૧૭. કહેછે, અથવા સદ્દૂ પ્રમાણે જે અંમલદારને અધિકાર આપ્યો હોય તે બીજા અંમલદારને ત્યાં કુરિયાદ કરવી હોય તે આઠ આનાની કિંમતના છાપના કાગળઉપર લખીને આપવી. અને પાછલી કલમ પ્રમાણે કમિશનરને ત્યાં અપીલ કરવી હોય તે એક રૂપિયાની કિંમતના છાપના કાગળ ઉપર લખીને આપવી.

શુદ્ધ કરેલી યાદી.

૧૮. આ આજ્ઞાની ૧૪ મી કલમ પ્રમાણે કરેલી યાદીમાં પોતાની જાતે ફેરફાર કર્યો હોય તે પ્રમાણે, અથવા કમિશનરના હુકમથી ફેરફાર કર્યો હોય તે પ્રમાણે કહેછે, અથવા સદ્દૂ પ્રમાણે જે અંમલદારને અધિકાર આપ્યો હોય તે બીજા અંમલદારે શુદ્ધ કરીને નવી યાદી

તૈયાર કરવી. એ પ્રમાણે શુદ્ધ કરેલી યાદી તૈયાર થાય એટલે આ આફટની ૧૪ મી કલમમાં કહેલી રીતે જાહેરનામું મારવું. અને શુદ્ધ કરેલી યાદીની નકલ તુકડીના કમિશનરની પાસે મોકલવી.

૧૯. આ આફટ ઉપરથી કમિશનરોને જે અધિકાર આપ્યો છે તે અધિકાર જે જિલ્લામાં, અથવા જગામાં રેવેન્યુ કમિશનર નહીં હોય તે જિલ્લામાં, અથવા જગામાં ચલાવવાસાથે રાજ્ય-કુરભાર ચલાવનારી સરકાર જે અંમલદારને, અથવા અંમલદારોને નેમે તેઓએ ચલાવવો. અને શુદ્ધ કરેલી યાદીની નકલ કમિશનરોની પાસે મોકલવાની હોય તે તે અંમલદાર, અથવા અંમલદારોની પાસે મોકલવી.

કમિશનરોને આપેલો અધિકાર કેટલેએક પ્રસંગે ખીજા અંમલદારો ચલાવવાને મુખત્યાર છે.

૨૦. આ આફટ પ્રમાણે પરવાનો લેવાની જરૂર છે તેવો પરવાનો લીધાવગર જે માંણસ સન ના મહિનાની તારીખ પછી પોતાનો ધંધો કરશે, અથવા પેરો ચલાવશે તેની ઉપર માનિફેસ્ટની આગળ તે વાત સાબિત થશે તો તે માંણસે સદહુ પ્રમાણે યોગ્ય રીતે પરવાનો લીધો હોત તો જેણે અવેજ માનિફેસ્ટની નજરમાં આપ્યા પ્રમાણે આપવો પડે તે અવેજ કર્તા પાંચગણા અવેજ શુધી તે દંડને પાત્ર થશે.

પરવાના નહીં લેવા બાબત દંડ.

૨૧. જે માંણસને આ આફટ પ્રમાણે પરવાનો લેવાની જરૂર હોય તે માંણસે આ આફટ ઠંથા પછી ચલાવેલા ધંધાબાબત, અથવા કામ બાબત, અથવા પેશાબાબત પૈસાનો, અથવા માગણીનો, અથવા ખર્ચનો દાવો કર્યો હોય તે કોઈ દિવાની મુકદ્દમામાં, અથવા કામમાં ચાલશે નહીં; પણ ક્યાર થયો તે વખતે આ આફટ પ્રમાણે મેં યોગ્ય રીતે પરવાનો લીધો છે એવું તે માંણસ જરૂરની, અથવા ઇનસાફ કરનારા અંમલદારની ખાત્રી થાય તે રીતે સાબિત કરશે તો તેનો દાવો ચાલશે.

જે માંણસે પરવાનો લીધો નહીં હોય તેના ધંધા બાબતનાં માગતાં ત્રાગતાંની દિવાનીમાં ફરિયાદી ચાલશે નહીં.

૨૨. પરવાનો હાજર કરવાનું ફેહેવાનો અધિકાર કલેક્ટરે, અથવા સદહુ પ્રમાણે જે અંમલદારને મુખત્યારી આપી હોય તે ખીજા અંમલદારે જે માંણસને આપ્યો હોય તે માંણસ આ આફટ પ્રમાણે પરવાનો લેવાની જે માંણસને જરૂર હોય તેને તેનો પરવાનો હાજર કરવાનું, તથા દેખાડવાનું ફેહે ત્યારપછી તે માંણસ તે પ્રમાણે કરવાની યોગ્ય કારણ વગર ગફલત કરશે, અથવા ના ફેહેરો તો તે વાત તેની ઉપર માનિફેસ્ટની આગળ સાબિત થયા પછી તે સો રૂપિયા શુધી દંડને પાત્ર થશે.

માગે ત્યારે પરવાનો હાજર કરવો.

૨૩. આ આફટની ૨૪ મી, તથા ૨૫ મી કલમમાં કહેલા હુદ્દા, અથવા કામો સિવાય ખીજા હુદ્દા, અથવા કામો જે માંણસોની પાસે હોય તે માંણસો તે હુદ્દાના અથવા કામના પગારના સંબંધથી, અથવા “ફી” ના, અથવા વેતનના, અથવા ખીજા પેદાસના, અથવા નફાના સંબંધથી આ આફટના અર્થ પ્રમાણે ધંધો કરનારાં, અથવા પેરો ચલાવનારાં માંણસો છે એવું સમજવું. અને સદહુ પ્રકારના હુદ્દાના અથવા કામના વરસ દાહાડાના પગારનો, અથવા ફીનો, અથવા વેતનનો, અથવા પેદાસનો, અથવા નફાનો હિસાબ કરીને આ આફટની ૬ મી કલમના ઇરાવ પ્રમાણે તે માંણસનો વર્ગ ઇરાવવો. પણ એવું ઇરાવું છે કે એ પ્રમાણે જે માંણસની પાસે હુદ્દો, અથવા કામ હોય તે માંણસ પોતાના હુદ્દાનો અથવા કામનો પગાર, અથવા “ફી”, અથવા વેતન, અથવા પેદાસ, અથવા નફો મહિને સો રૂપિયા કર્તા વત્તો નથી એવી કલેક્ટરની, અથવા ઉપર કહ્યા પ્રમાણે જે અંમલદારને અધિકાર આપ્યો હોય તે ખીજા અંમલદારની ખાત્રી કરશે તો તે માંણસને આ આફટ પ્રમાણે પરવાનો લેવાની જરૂર નથી.

સરકારી હુદ્દો, અથવા કામ સિવાય ખીજો હુદ્દો અથવા કામ જે માંણસની પાસે હોય તે માંણસો ધંધો કરનારાં માંણસો છે એવું સમજવું.

વિરોધ ઇરાવ.

૨૪. દરએક મુલકી અંમલદારે, તથા દરએક લશ્કરી અંમલદાર મુલકી ખાતામાં ચાકરીએ હોય તેણે પોતાના પગાર ઉપર દર વરસે દર રોકડે ત્રણ ટકા પ્રમાણે અવેજ આપવો; અને તે તેના પગારમાંથી કાપી લેવાનો અધિકાર સરકારને છે. પણ એવું ઇરાવું છે કે તે અંમલદારનો પગાર સો રૂપિયા ઉપર નહીં હોય તો તેની ઉપર કર બેસાડવો નહીં.

મુલકી અંમલદાર તથા મુલકી ખાતામાં લશ્કરી અંમલદારો ચાકરીએ હોય તે બાબત.

“શ્રેષ્ઠ આક્રિસ”.

૨૫. જે લશ્કરી અંમલદાર જનરલ, અથવા ડિવિઝનલ, અથવા બ્રિગેડ, અથવા પર્સનલ શ્રેષ્ઠ ઉપર હોય તે દરમિયાન જે પોતાના પગારની તથા નેમલ્યુકની રકમ ઉપર દર વરસે દર શેડ્યુલ નાણુ ટકાના દર પ્રમાણે કર આપવો ; અને તે તેના પગારમાંથી, તથા નેમલ્યુકમાંથી કાપી લેવાનો અધિકાર સરકારને છે.

અહા ઇરાવીને યુનિયોગારી લેવા બાબત.

૨૬. આ આફ્ટ વિરુદ્ધ અહા કરે તે બાબત દંડની શિક્ષા ઇરાવી છે તે યુનિય બાબત માનિસ્ટ્રેટની આગળ, અથવા માનિસ્ટ્રેટનો અધિકાર ચલાવનારા બીજા માંયુસની આગળ સંક્ષેપ રીતે ફરિયાદી કરવી. દંડ તથા યુનિયોગારીઓ ઇરાવીને તે વસૂલ કરવા બાબત સન ૧૮૫૬ ના ૧૩ મા આફ્ટના જે ઇરાવો છે તે સંધ્યા ઇરાવ કલકત્તા, મદ્રાસ અને મુંબઈ શહેરમાં આ આફ્ટ પ્રમાણે દંડ કરે તે દંડને લાગૂ છે એવું સમજવું.

જે માંયુસોનો પગાર પાર્લમેન્ટના આફ્ટ ઉપરથી ઇરાવો હોય તેઓને આ આફ્ટ લાગૂ નથી.

૨૭. જે માંયુસોને મલિકા માઆઝમાની પાસેથી, અથવા હંડિયા સરકારની પાસેથી હુદો, અથવા કામ, અથવા સનદ મળી હોય, અને તેના હુદાનો, અથવા કાંમનો પગાર પાર્લમેન્ટના આફ્ટ ઉપરથી ઇરાવો હોય તે માંયુસને આ આફ્ટના ઇરાવ લાગૂ નથી એવું સમજવું.

મજુરી લેધને કામ કરનારા કારીગરને આ આફ્ટ લાગૂ નથી.

૨૮. મજુરી લેધને કામ કરનારા કારીગરને અથવા કામદારને, અથવા મજુરને, અથવા જમીન ખેડનારી આસામીને, અથવા ખેડુતને તેની જમીનની ઉપજના સંબંધથી આ આફ્ટના ઇરાવ લાગૂ છે એવું સમજવું નહીં.

પરવાના બાબતના બીજા કામદાર કાયમ રાખવા બાબત.

૨૯. પરવાના બાબત બીજા કોઈ કાયદો હોય તેના ઇરાવમાં આ આફ્ટના ઇરાવ ઉપરથી ફેરફાર થાય છે, અથવા તેને હરકત થાય છે એવું સમજવું નહીં.

આ આફ્ટ સ્ટ્રેટ સેટલમેન્ટને લાગૂ નથી.

૩૦. પ્રિન્સ આફ વેલ્સ ઐલંડ, સીકાપૂર, અને મલાકા એ સેટલમેન્ટમાં આ આફ્ટ ચાલશે, અથવા તેઓને લાગૂ છે એવું સમજવું નહીં.

કાનુનો કરવાનો અધિકાર સરકારને છે.

૩૧. આ આફ્ટ અંમલમાં લાવવાનાં કામ બાબત અંમલદારોએ શી રીતે વહિવટ ચલાવવો તે સાફ વખતે વખતે કાનુનો કરવાનો અધિકાર હંડિયાના ગવર્નર જનરલ હન કૌસિલને છે. પણ તે કાનુનો આ આફ્ટના કોઈ ઇરાવ વિરુદ્ધ કરવી નહીં.

(True translation)

VENAYEK WASSOODEW,
Oriental Translator to Govt.

“A BILL TO MAKE PERPETUAL ACT No. XXVIII. OF 1857
(RELATING TO THE IMPORTATION, MANUFACTURE, AND
SALE OF ARMS AND AMMUNITION, AND FOR REGULAT-
ING THE RIGHT TO KEEP OR USE THE SAME):--Guzerathee.

હેઠલ લલેલો આક્ટનો મસુદો સન ૧૮૫૧ ના આગસ્ટ મહિનાનો ૨૭ મી તારિલે
ઇન્ડિયાની લેજિસલેટિવ કૉસિલમાં લોજોવાર લાંચીને સિલેક્ટ કમિટીને સોંપ્યો,
તે કમિટી આવતા ડિસેમ્બર મહિનાનો ૧ લી તારીલ પછી તે મસુદા લાલત રિપોર્ટ
કરનાર છે :—

“હથિયારો, તથા યુદ્ધસામગ્રી મુલકમાં લાલવા લાલત, તથા કરલા લાલત, તથા લેલવા લાલત, અને
તે રાલવાના અથલા લાપરલાના હક લાલત નિયમ ઠરાલવા લાલત”
સન ૧૮૫૭ નો ૨૮ મી આક્ટ છે તેને લહાલનો કરલા લાલતના આક્ટનો મસુદો.

“હથિયારો, તથા યુદ્ધસામગ્રી મુલકમાં લાલવા લાલત, તથા કરલાલાલત, તથા લેલવા લાલત, અને
તે રાલવાના અથલા લાપરલાના હક લાલત નિયમ ઠરાલવા લાલત” સન ૧૮૫૭ ના સેપ્ટેમ્બર મહિનાનો
૧૧ મી તારિલે ંક આક્ટ ઠરાલ્યો હતો, અને તે આક્ટ લે લર્પ સુધી અંમલમાં રેહેશે ંલો તેમાં
ઠરાલ કન્યો છે, અને સન ૧૮૫૭ નો ૨૮ મી આક્ટ સન ૧૮૫૧ સાલની આલરલગી અંમલમાં
રેહેશે ંલો ઠરાલ સન ૧૮૫૧ ના ૧૧ મા આલટમાં કન્યો છે લાસ્ટે, અને સન ૧૮૫૭ નો ૨૮ મી
આક્ટ લહાલનો કરલો યોગ્ય છે લાસ્ટે હેઠલ લલ્યા પ્રમાણે ઠરાલ્યું છે.

૧. સન ૧૮૫૭ નો ૨૮ મી આક્ટ લાહાલનો થશે અને તેને આ આક્ટ ડપરથી લાહાલનો
કન્યો છે.

ડલેશ.

સન ૧૮૫૭ નો
૨૮ મી આક્ટ લાહાલ-
નો કન્યો.

(True translation)

VENAYEK WASSODEW,

Oriental Translator to Government.

તે આલટની નકલ હેઠલ લલે છે.

સન ૧૮૫૭ નો આલટ ૨૮ મી.

ઇન્ડિયાની લેજિસલેટિવ કૉસિલે ઠરાલ્યો તે, લવરનર લનરલે સન ૧૮૫૭ ના
સેપ્ટેમ્બર મહિનાનો ૧૧ મી તારિલે મંજૂર કન્યો.

હથિયારો, તથા યુદ્ધસામગ્રી મુલકમાં લાલવા લાલત, તથા કરલા લાલત, તથા લેલવા લાલત, અને
તે રાલવાના અથલા લાપરલાના હકલાલત નિયમ ઠરાલવા લાલતનો આલટ.

હથિયારો, તથા યુદ્ધસામગ્રી મુલકમાં લાલવાલાલત, તથા કરલાલાલત, તથા લેલવા લાલત, અને
તે રાલવાના અથલા લાપરલાના હકલાલત નિયમ ઠરાલવા યોગ્ય છે; લાસ્ટે હેઠલ લલ્યા પ્રમાણે
ઠરાલ્યું છે :—

ડલેશ.

જે જગાને આ કલમ લાગુ કરે તે જગાએ હથિયારો કવજામાં હોય તેની લખેલી સુચના માજિસ્ટ્રેટને આપવી.

સુચનામાં શું લખવું.

સુચના આપવાની જાગી જોઈને ગફલત કરશે તો શિક્ષા થશે.

યાદ તૈયાર કરવી, અને દાખલા માગે તો આપવા.

હથિયારો, તથા યુદ્ધ-સામગ્રી માજિસ્ટ્રેટે પકડીને અટકાવી રાખવી.

જે જગાને આ કલમ લાગુ કરે તે જગાએ માજિસ્ટ્રેટની, અથવા જેને અધિકાર હોય તે અંમલદારની પરવાનગી વગર હથિયાર બાંધીને માંગસો જશે તેઓનાં હથિયારો કેટલે એક પ્રસંગે લેવાનો અધિકાર છે.

હથિયારો લેવાનો અધિકાર કયા કયા અંમલદાર વગેરેને છે.

૧. ઇંડિયાના ગવરનર જનરલ ઇન્ કૌન્સિલ, અથવા હરકોઈ પ્રેસિડેન્સીનો, અથવા જગાનો રાજ્ય-કારભાર ચલાવનારી સરકારના હુકમ ઉપરથી આ કલમના ઠરાવ જે પ્રાંતને, અથવા જગાને લાગુ કર્યા હોય ત્યાંહાંનાં સર્વ માંગસોએ હુકમમાં લખેલી મુદતમાં, અથવા મુદત લખી નહીં હોય તો પ્રાંતમાં, અથવા જગામાં હુકમ પ્રસિદ્ધ થયાની તારીખથી એક અઠવાડિયામાં હેઠલ લખેલી વાતની લખેલી સુચના માજિસ્ટ્રેટને, અથવા રાજ્ય કારભાર ચલાવનારી સરકારે નેમેલા વિજા અંમલદારને આપવી; એટલે પોતાના કવજામાં, અથવા પોતાની જગામાં પોતાની પદરનાં માંગસોના, અથવા ચાકરોના કવજામાં અધિશસ્ત્રો, અથવા સંગીન, અથવા તરવાર, અથવા ખાલો અથવા ખાલાનું ફલ્ક, અથવા સદહૂં હુકમમાં લખેલું વિઝું મારફત હથિયાર હોય તે વાત લખેલી સુચના આપવી; અને સદહૂં પ્રકારના હથિયારો હવે પછી હરકોઈ વચ્ચે તે પોતાના કવજામાં આવે, અથવા સદહૂં પ્રકારના પોતાની પદરનાં માંગસોના, અથવા ચાકરોના કવજામાં આવે તે વાત પળ લખેલી સુચના તાવડતોવ આપવી. સદહૂં પ્રમાણે કવજામાં હથિયારો હોય તેની સંખ્યા, તથા વર્ગન સુચનામાં લખવું. અને પદરનાં માંગસોના, અથવા ચાકરોના કવજામાં હથિયારો હોય ત્યારે તે પદરનાં માંગસોનાં અથવા ચાકરોનાં નામો અને તેઓને શાં શાં કામ ઉપર રાખ્યાં છે તે કામો પળ તે સુચનામાં લખવાં.

૨. સદહૂં પ્રકારની સુચના આપવાની કોઈ માંગસ જાગી જોઈને ગફલત કરશે તેની ઉપર માજિસ્ટ્રેટની આગલ ગુન્હો સાબિત થયો તો તે પાંચસેં રૂપિયાસુધી દંડને પાત્ર થયો. અને સદહૂં પ્રકારનાં માંગસના કવજામાં હથિયારો હોય તે સવઝાં પકડવાં, અને ગુન્હા ઠરાવનાર માજિસ્ટ્રેટ હુકમ કરે તો તે સવઝાં સરકાર દાખલ કરવાં; અને હથિયારો વાત સુચના આપવામાં તેણે સદહૂં પ્રમાણે ગફલત કરી હોય તે હથિયારો તેનાં ખાનગી કામસારુ જેટલાં જોઈયે તે કર્તા વત્તાં છે એવું લાગે તો તે માંગસ ધનામાં ધનાં જે વર્ણસુધી સખત મજૂરીસાથે, અથવા સખત મજૂરી વગર કેદની સજાને, તથા પાંચહજાર રૂપિયાસુધી દંડને પાત્ર થયો. અને સદહૂં પ્રકારનાં માંગસના કવજામાં, અથવા તેની જગામાં હથિયારો, અથવા કંઈ યુદ્ધસામગ્રી, અથવા લશ્કરી સામન જડે તે સરકાર દાખલ કરવું.

૩. જે માંગસોના કવજામાં હથિયારો હોય તેઓનાં નામનો, અને સદહૂં પ્રકારનાં હથિયારોની સંખ્યાની, તથા વર્ગનનો યાદ માજિસ્ટ્રેટે સદહૂં પ્રકારની સુચના ઉપરથી તૈયાર કરાવવી; અને સદહૂં પ્રકારની સુચના આપનારે માંગસ સુચનાની તારીખનો, તથા તેમાં લખેલાં હથિયારોની સંખ્યાનો, તથા વર્ગનનો દાખલો માગે તો માજિસ્ટ્રેટે આપવો.

૪. સદહૂં પ્રકારનાં હથિયારો, અથવા યુદ્ધસામગ્રી ફલાંગાં માંગસના કવજામાં રહેશે તો સાર્વ-જનિક સ્વસ્થતાને હરકત પોહોંવશે એવું સરકારની, અથવા માજિસ્ટ્રેટની નજરમાં આવે તો તે હથિયારો, અથવા યુદ્ધસામગ્રી પકડીને જરૂર દેખાય તેટલી મુદત સુધી બંદોબસ્તમાં રાખવાને માજિસ્ટ્રેટ મુખત્યાર છે.

૫. ઇંડિયાના ગવરનર જનરલ ઇન્ કૌન્સિલના હુકમ ઉપરથી, અથવા હરકોઈ પ્રેસિડેન્સીનો, અથવા જગાનો રાજ્ય કારભાર ચલાવનારી સરકારના હુકમ ઉપરથી આ કલમના ઠરાવ જે પ્રાંતને, અથવા જગાને લાગુ કરશે તે પ્રાંતમાં, અથવા જગામાં સદહૂં પ્રકારનું કંઈ હથિયાર બાંધીને કોઈ માંગસ ફરશે, અને હથિયાર બાંધીને ફરવાનો મ્હને પરવાનો મળ્યો છે, અથવા સદહૂં ઠરાવ મ્હને લાગુ નથી એવું સરકારે ઠરાવ્યું છે એવો માજિસ્ટ્રેટનો દાખલો, અથવા સદહૂં પ્રકારના પરવાના આપવાનો અધિકાર સરકારે જે વિજા અંમલદારને આપ્યો હોય તેનો દાખલો તે હાજર નહીં કરશે, અથવા સદહૂં ઠરાવ મ્હને વિજાં કારણથી લાગુ નથી એવું વાજબી પ્રમાણ નહીં દેખાડશે, અને હથિયારો બાંધીને તેને ફરવા દિધાથી સાર્વજનિક સ્વસ્થતાને હરકત થશે, એવું માજિસ્ટ્રેટની; અથવા ડેપુટી માજિસ્ટ્રેટની આસિસ્ટન્ટની; અથવા રાણીની અથવા ઈસ્ટ ઇંડિયા કંપનીની ચાકરી માંહેના હરકોઈ યુરોપિયન સનદી અંમલદારની, અથવા સરકારના હુકમ ઉપરથી કરેલી “વ્હાલેંટીયર કોર” એવા પ્રકારની પલટણ માંહેનું કોઈ માંગસ કામગિરી ઉપર હોય તેની; અથવા કોઈ પોલીસ અંમલદારની નજરમાં આવે તો તે માંગસની પાસેથી હથિયારો લેવાને તે અધિકારી મુખત્યાર છે. પણ એવું ઠરાવ્યું છે કે કોઈ માંગસ જે

પ્રાંતમાં, અથવા જગામાં રહેતો હોય, અથવા હોય તે પ્રાંતના, અથવા જગાના માજિસ્ટ્રેટની નજરમાં તે માંણસનાં ધાંત્રી કામસારૂ વાજવી રીતે ફલાંણાં ફલાંણાં હથિયારો જરૂર જોઈયે એવું આવતું હોય તે હથિયારો મુસાફરીમાં સાથે લેઈ જવાનો તે માજિસ્ટ્રેટનો પરવાનો તે માંણસની પાસે હોય અને પરવાના-વાઢાનું નામ, તથા તેનું ઠામ ઠેકાણું, અને જે રસ્તે જવાનો તેનો ઇરાદો હોય તે રસ્તો, તથા મુસાફરીને સુમારે કેટલી મુદત લાગશે તે, તથા જે હથિયારો લઈ જવાની પરવાનગી મળી હોય તે હથિયારો દાખલામાં લખાવીને સદહૂં માજિસ્ટ્રેટની પાસેથી દાખલો લેશે તો તેમાં લખેલા સર્વ પ્રાંતના, અથવા જગાના માજિસ્ટ્રેટ હથિયારો બાંધીને જવા દેવા બાબત પરવાનગી આપી હોત તો, તે જે પ્રમાણે ચાલતે તે પ્રમાણે સદહૂં દાખલો ચાલશે એવું સમજવું.

મુસાફર, લોકોને હથિયારો લઈ જવા દેવાના પરવાના.

૬. ઉપરના ઠરાવ હેઠલ લખેલાને લાગૂ નથી એમ સમજવું.

અપવાદ.

૧. રાણીની, અથવા ઈસ્ટ ઇન્ડિયા કંપનીની લશ્કરી, અથવા આરમારી ચાકરી માંહેના અંમલદારે, તથા સિપાઈ, તથા ધલાસી સરકારની ચાકરીસારૂ હથિયારો, તથા યુદ્ધસામગ્રી-રાખી હોય તે બાબત તેઓને લાગૂ નથી.

અંમલદાર, તથા સિપાઈ, તથા ધલાસી.

૨. “ વ્હાલેંટીયર કોર ” એવા પ્રકારની પલટળમાંનાં માંણસો સદહૂં પ્રકારનાં હથિયારો, તથા યુદ્ધસામગ્રી રાખી હોય તે બાબત તેઓને લાગૂ નથી.

“ વ્હાલેંટીયર ”.

૩. પોલીસ અંમલદારોને, તથા મુલકી અંમલદારોને, તથા વિજાં માંણસોને સરકારની ચાકરી સારૂ સરકારે હથિયારો, તથા યુદ્ધસામગ્રી આપી હોય તે બાબત; અથવા સરકારના હુકમથી સરકારની ચાકરીસારૂ તેઓ પોતે હથિયારો, તથા યુદ્ધસામગ્રી લીધી હોય તે બાબત તેઓને લાગૂ નથી.

પોલીસ અંમલદાર, તથા મુલકી અંમલદાર.

૪. સદહૂં પ્રકારના ઠરાવ ફલાંણાં ફલાંણાં માંણસને લાગૂ કરવા નહીં એવું સરકારની નજરમાં આવે તે માંણસોને લાગૂ નથી.

વિજાં માંણસો.

કોઈ વાહાંણનાં, અથવા જાહાજનાં હથિયારો, તથા યુદ્ધસામગ્રી વાજવી રીતે સુમારે કેટલી જરૂર જોઈયે તે કત્તી વત્તી નહીં હોય તો તેને પળ સદહૂં ઠરાવ લાગૂ નથી એવું સમજવું.

વાહાંણઉપરની યુદ્ધ-સામગ્રીને ઠરાવ લાગૂ નથી.

૭. આ આવડમાં પાછલ કહેલા પ્રકારનાં કંઈ હથિયારો પરવાના વગર, અથવા પરવાનાની સરત વિરુદ્ધ કોઈ માંણસ કરશે, અથવા દુરસ્ત કરશે, અથવા વેચશે, અથવા રાખશે, અથવા વેચવાને માંડી મુકશે, અથવા તોટીઓ, અથવા વંદૂકનો દારૂ, અથવા વિજી યુદ્ધસામગ્રી કરશે, અથવા વેચશે, અથવા રાખશે, અથવા વેચવાને માંડી મુકશે તેની ઉપર માજિસ્ટ્રેટની અગલ ગુન્હો સાબીત થશે તો તેને જે કિંમતે હથિયારો, અથવા યુદ્ધસામગ્રી વેચી હોય તે કિંમતની વમળી રકમ સિવાય વિજા પાંચસેં રૂપિયાસુધી દંડને તે પાત્ર થશે. અને ગુન્હેગારનાં સર્વ હથિયારો, તથા યુદ્ધસામગ્રી સરકાર દાખલ કરવાનો ઠરાવ, ગુન્હો ઠરાવનાર માજિસ્ટ્રેટ કરશે તો તે હથિયારો, તથા યુદ્ધસામગ્રી સરકાર દાખલ થશે.

પરવાના વગર અથવા પરવાનાની સરતો વિરુદ્ધ હથિયારો અથવા યુદ્ધ-સામગ્રી કરશે, અથવા તેના વેપાર કરશે, તો સજા થશે.

૮. તોટીઓ કરવાના, અથવા તેઓનો વેપાર કરવાના પરવાના ગવરનર જનરલ ઇન્ કૌંસિલે, અથવા રાજ્યકારભાર ચલાવનારી સરકારે આપવા; અથવા સદહૂં પ્રકારના પરવાના આપવાનો અધિકાર જે અંમલદારને ગવરનર જનરલ ઇન્ કૌંસિલે, અથવા રાજ્યકારભાર ચલાવનારી સરકારે ધરાવેલો હોય તે અંમલદારે આપવા. તોટીઓ વગર વિજાં હથિયારો, તથા યુદ્ધસામગ્રી કરવાના, અથવા તેનો વેપાર કરવાના પરવાના આપવાનો અધિકાર માજિસ્ટ્રેટને છે. અને સદહૂં પ્રકારના પરવાના આપવાનો, અથવા જે અંમલદારને ગવરનર જનરલ ઇન્ કૌંસિલે, અથવા રાજ્યકારભાર ચલાવનારી સરકારે આપ્યો હોય તેને પળ છે.

પરવાના કોળે આપવા.

जेने परवानो मळ्यो होय ते कारखानावाळ्याए अथवा वेपारीए वेपारना मालनो हिसाब, तथा खरीददारोनां नांमो वगैरे चोपडामां दाखल करवां.

चोपडो जोवा देवा बावत.

९. हथियारो, अथवा तोटीओ, अथवा बिजो युद्धसामग्री करवानो, अथवा तेनो वेपार करवानो परवानो जे मांणसने मळ्यो होय तेणे एक चोपडो राखीने तेमां वेपारनो माल वखते वखते पोताना कबजामां, अथवा ताबामां आवे तेनो हिसाब दाखल करवो; अने पोते वेचेलो हथियारो, तथा युद्ध-सामग्री जे मांणस खरीद करे तेनुं नाम, तथा ठाम ठेकांशुं, अने सदहूँ प्रकारनां हथियारोनां, तथा युद्धसामग्रीनो प्रकार तथा वर्णन, तथा ते केटलां हतां ते ते चोपडामां दाखल करवां. सदहूँ प्रकारनो चोपडो माजिस्ट्रेटने, अथवा जेने योग्य रिते अधिकार मळेलो होय ते अंमलदारने जोवा देवासारू उघाडो राखवो. अने तेमां लखेलां सघळो मजकूरनी नकलो लेवाने सदहूँ अंमलदार मुखत्यार छे. सदहूँ प्रकारनो कोई मांणस सदहूँ प्रकारनो चोपडो बराबर राखशे नहीं, अथवा राखवाने चूकशे, अथवा आ कलम प्रमाणे तेमां जे मजकूर दाखल करवो जोईये ते तेमां दाखल करशे नहीं, अथवा दाखल करवाने चूकशे, अथवा सदहूँ प्रकारनो चोपडो जोवा देवानो मना करशे, अथवा हरकत करशे, अथवा तेमां खोटो मजकूर दाखल करशे, ते गुन्हो तेनी उपर माजिस्ट्रेटनी आगळ शाबित थशे तो जे हथियारो, अथवा युद्धसामग्री वेची होय, ते बावत सदहूँ चोपडामां तेणे मजकूर दाखल कऱ्यो नहीं होय, अथवा खोटो दाखल कऱ्यो होय ते हथियारोनां, अथवा युद्ध-सामग्रीनो किंमतनी वमणी रकम सिवाय वळी बिजा पांचसें रुपिया सुधी दंडने ते पात्र थशे; अने ते गुन्हेगारने हथियारो, अथवा युद्धसामग्री करवानो, अथवा तेनो वेपार करवानो परवानो मळेलो होय ते रद्द करवानो ठराव गुन्हो ठरावनार माजिस्ट्रेट करशे तो, तेनो ते परवानो पण रद्द थशे.

वेपारीओनां ठेकाणां जोवानो अधिकार माजिस्ट्रेटने, अथवा बिजा अंमलदारने छे.

१०. हथियारो, अथवा युद्धसामग्री करवानो, अथवा तेनो वेपार करवानो परवानो जेने मळ्यो होय ते मांणस जे जगाए हथियारो, अथवा युद्धसामग्री करतो होय, अथवा राखतो होय ते जगाए तेनो माल जोवासारू गमे ते वखते जवाने माजिस्ट्रेट, अथवा सरकारे जे अंमलदारने अधिकार आयो होय ते अंमलदार मुखत्यार छे. अने सदहूँ प्रकारनो कारखानावाळो, अथवा वेपारी पोताना मालनो कंद भाग सदहूँ प्रकारना माजिस्ट्रेटनी, अथवा बिजा अंमलदारनी जाणी जोईने संताडशे, अथवा माल जाहां राख्यो होय ते ठेकाणुं देखाडवानी जाणी जोईने ना केहेशे तो, तेनी उपर माजिस्ट्रेटनी आगळ गुन्हो साबित थया पळी ते पांचसें रुपियासुधी दंडने पात्र थशे, अने सदहूँ प्रकारनां मांणसनो सघळो माल पकडिने सरकार दाखल करवानो ठराव गुन्हो ठरावनार माजिस्ट्रेट करशे तो, ते सघळो माल सरकार दाखल थशे.

हथियारो, तथा युद्ध-सामग्री करवानो, अथवा तेनो वेपार करवानो परवानो रद्द करवाबावत.

११. आ आक्टनी ८ मी कलमना ठराव प्रमाणे परवाना आपवा ते, जरूर देखाय तेची सर-तोथी आपवा. अने ते आपवानो जे मांणसने, अथवा मांणसोने अधिकार होय ते मांणस, अथवा मांणसो ते परवाना रद्द करवाने, अथवा मोकुफ करवाने मुखत्यार छे.

हथियारो तथा युद्ध-सामग्री, तथा गंधक वगैरे परवाना वगर आ देशमां लाववो नहीं.

१२. गवरनर जनरल इन् कौंसिलना, अथवा राज्यकारभार चलावनारी सरकारना परवाना वगर ईस्ट इंडिया कंपनी सरकारना कबजामांहेना, तथा तावा मांहेना मुलकना कोई भागमां हथियारो, अथवा युद्धसामग्री, अने गंधक, अथवा सूरुखार जलमांगे अथवा खुस्कीने रस्ते लाववो नहीं.

परवाना वगर देशमां लावशे तो शिसा थशे.

१३. कोई मांगे सदहूँ प्रकारना परवाना वगर कंद हथियारो, अथवा युद्धसामग्री, अथवा गंधक, अथवा सूरुखार जलमांगे, अथवा खुस्कीने रस्ते सदहूँ मुलकना कोई भागमां लावशे, अथवा लाव-वानो यत्न करशे; अथवा सदहूँ प्रमाणे लाववानो, अथवा लाववानां यत्नां काममां मदत करशे, अथवा सहाय करशे; अथवा सदहूँ प्रकारना परवानावगर आणेलां हथियार, अथवा युद्धसामग्री अथवा मंधक, अथवा सूरुखार जाणी जोईने संताडशे, अथवा संताडवने मदत करशे तो, तेनी उपर माजिस्ट्रेटनी आगळ गुन्हो साबित थयापळी ते घणांमां वणां बे वर्ष सुधी सकत मजुरी साथे, अथवा सकत मजुरीवगर केदनी सजाने, तथा एक हजार रुपियासुधी दंडने पात्र थशे; अने सदहूँ प्रमाणे आणेलां जनसो सरकार दाखल करवानो ठराव गुन्हो ठरावनार माजिस्ट्रेट करशे तो, ते जनसो सरकार दाखल थशे.

૧૪. જાનગી કામસારૂ હથિયારો, તથા યુદ્ધસામગ્રી વાજવી રીતે જોડાયે તેટલી આ દેશમાં લાવે તો તેને ઉપરથી છેલ્લી બે કલમોના ઠરાવ લાગૂ છે એવું સમજવું નહીં. પણ જકાતના કલેક્ટરને જરૂર દેખાય તો સરકારનો હુકમ આવે ત્યાંહાંસુધી સદહૂ પ્રકારનો હરકોઈ જનસો ગમે તે વસ્તુ અટકાવી રાખવાને તે મુખત્યાર છે. આ આકટ પ્રમાણે હથિયારોવાવત સુચના આપવી જોડાયે તે આપવાનો જરૂર નથી એવું આ કલમના કોઈ ઠરાવ ઉપરથી થાય છે એવું સમજવું નહીં.

જાનગી કામસારૂ હથિયારો, તથા યુદ્ધસામગ્રી આ દેશમાં લાવવાવાવત.

૧૫. હથિયારો, અથવા યુદ્ધસામગ્રી, અથવા લશ્કરી સાંમન, અથવા ગંધક, અથવા સૂરોસ્ત્ર, અથવા ફલાંગા પ્રકારનાં હથિયારો, અથવા યુદ્ધસામગ્રી, અથવા લશ્કરી સાંમન હિંદુસ્થાનના એક ભાગમાંથી વિજા ભાગમાં મોકલવું નહીં; અથવા હુકમમાં લખેલી ફલાંગી દિશાએ મોકલવું નહીં; અથવા હુકમમાં નિયમ, તથા સરતો લખી હોય તે સિવાય વિજી રીતે મોકલવું નહીં; એવી મના હુકમ. ફરમાવિને કરવાને ગવરનર જનરલ ઇન્ કૌન્સિલ મુખત્યાર છે; અને તેજ પ્રમાણે હરકોઈ પ્રસિડેન્સીનો અથવા જગાનો રાજ્યકારભાર ચલાવનારી સરકાર પણ પોતાના તાવામાંના મુલકમાં મુખત્યાર છે.

હથિયારો તથા યુદ્ધસામગ્રી, તથા લશ્કરી સામન વગેરે મોકલવાની મના કરવાને સરકાર મુખત્યાર છે.

૧૬. કોઈ માંગસ સદહૂ પ્રકારના હુકમ વિરુદ્ધ, અથવા તેમાં લખેલા નિયમ તથા સરત વિરુદ્ધ કંઈ હથિયારો, અથવા યુદ્ધસામગ્રી, અથવા લશ્કરી સાંમન, અથવા ગંધક, અથવા સૂરોસ્ત્ર મોકલશે, અથવા મોકલાવશે, અથવા મોકલવાનો, અથવા મોકલાવવાનો યત્ન કરશે, અથવા મોકલાવવાનાં કામમાં મદત કરશે તો તેની ઉપર માજિસ્ટ્રેટની આગળ ગુન્હો સાબિત થયા પછી તે પાંચસે રૂપિયાસુધી દંડને પાત્ર થશે; અને જે જનસો મોકલી હોય, અથવા મોકલવાનો યત્ન કર્યો હોય તે જનસો સરકાર દાખલ થશે. કોઈ માંગસ સદહૂ પ્રકારનાં હથિયારો, અથવા યુદ્ધસામગ્રી, અથવા લશ્કરી સાંમન, અથવા ગંધક, અથવા સૂરોસ્ત્ર ચોરીથી, અથવા વીજી યુક્તીથી મોકલશે, અથવા મોકલાવશે, અથવા મોકલવાનો, અથવા મોકલાવવાનો યત્ન કરશે, તેની ઉપર તે ગુન્હો સાબિત થશે તો તેને આ કલમમાં કહેલી શિક્ષા થશે તે સિવાય તે ઘનામાં ઘણાં બે વર્ષસુધી સક્ત મજૂરી સાથે, અથવા સક્ત મજૂરી વગર કેદની શિક્ષાને પાત્ર થશે.

મના કર્યાપછી મોકલશે તો સજા થશે.

૧૭. સાર્વજનિક સ્વસ્થતાને હરકત થાય એવાં કંઈ કાયદા વિરુદ્ધ કામસારૂ વાપરવાના દરાદા-થી, અથવા ઉપયોગી પડવાના દરાદાથી હથિયારો, અથવા યુદ્ધસામગ્રી, અથવા લશ્કરી સાંમન, અથવા ગંધક, અથવા સૂરોસ્ત્ર લેઈ જાય છે એવો શક આવવાનો વાજવી સવવ હોય એવી તહે, અથવા રીતે હથિયારો વગેરે લેઈ જતાં કોઈ માંગસ માલમ પડે તો, તે માંગસને વારંટ વગર પકડીને તેનો કાયદા પ્રમાણે ઇનસાફ થવાસારૂ કેદમાં અટકાવી રાખવાને આ આકટની ૫ મી કલમમાં કહેલા સરકારી અંમલદાર અથવા વિજું માંગસ મુખત્યાર છે. જે માંગસ માજિસ્ટ્રેટ, અથવા ડેપુટી માજિસ્ટ્રેટ, અથવા માજિસ્ટ્રેટનો આસિસ્ટન્ટ, અથવા પોલીસ અંમલદાર ન હોય તે માંગસ કોઈને પકડે તો, તેણે તેને જેમ બને તેમ જલદીથી પોલીસ અંમલદારને સ્વાધીન કરવો. આ આકટના ઠરાવ પ્રમાણે પોલીસ અંમલદારે પકડેલાં, અથવા તેને સ્વાધીન કરેલાં સર્વ માંગસો માજિસ્ટ્રેટની પાસે; અથવા સદહૂ પ્રકારના ગુન્હાવાવત શિક્ષા કરવાનો, અથવા ઇનસાફ થવાસારૂ સોંપવાનો અધિકાર કાયદા-પ્રમાણે જે વિજા અંમલદારને હોય તેનીપાસે મોકલવા.

શક આવે તેવી રીતે હથિયારો વગેરે લેઈ જનારાં માંગસોને વારંટ વગર પકડવાં.

માજિસ્ટ્રેટ વગેરે સિવાય વિજા પકડે તો કેમ કરવું.

૧૮. ગવરનર જનરલ ઇન્ કૌન્સિલને અથવા રાજ્યકારભાર ચલાવનારી સરકારને જરૂર દેખાય ત્યારે ગંધક વેચવાની મનાઈ કરવાવાવત તેમણે હુકમ કરવો; અને કોઈ માંગસ તે હુકમ વિરુદ્ધ ગંધક વેચશે તેની ઉપર માજિસ્ટ્રેટની આગળ ગુન્હો સાબિત થશે તો, તે પાંચસે રૂપિયાસુધી દંડને પાત્ર થશે; અને તે માંગસનો ગંધક સરકાર દાખલ કરવાનું ગુન્હો ઠરાવનાર માજિસ્ટ્રેટ ઠરાવશે તો, તેનો સઘળો ગંધક સરકાર દાખલ થશે.

ગંધક વેચવાની મના કરવાને સરકાર મુખત્યાર છે.

શિક્ષા.

सरकारे गंधक जप्त
करोने अटकवी राखवा-
बाबत.

१९. कोई मांगसना कबजामां गंधक होय ते गमे ते वंखते जप्त करीने सार्वजनिक स्वस्थतासारू पोताने जरूर देखाय तेदली मुदत सुधी अटकावी राखवानो अधिकार गवनर जनरल इन् कौंसिलने, अथवा राज्यकारभार चलावनारी सरकारने छे.

अपवाद.

२०. ओसडनेसारू जेटला गंधकनी वाजवी रीते जरूर होय तेदलो राख्यो होय, अथवा वेच्यो होय तेने उपरनी छेली वेऊ कलमोना ठराव लागू छे एवं समजवुं नहों.

१८ मी तथा १९ मी
कलमना ठराव फलाणां
फलाणां मांगसने लागू
नयी एवं ठराववाने सर-
कार मुखत्यार छे.

२१. पोताने जे सरतोनी जरूर देखाय ते सरतो प्रमाणे १८ मी, तथा १९ मी कलमना ठराव

फलाणां मांगसने लागू नथी एवं ठराववाने सरकार मुखत्यार छे.

युद्धसामग्री वगैरे क-
बजामां होय तेनी सुचना
अपवाना जांगीजोईने के-
टले एक प्रसंगे गफलत
करथे तो शिक्षा थशे.

२२. खानगी कामसारू जेटली युद्धसामग्रीनी, अथवा विज्ञां लश्करी सामननी, अथवा गंधकनी वाजवी रीते जरूर होय तेकर्ता वत्ती युद्धसामग्री, अथवा विज्ञां लश्करी सामन, अथवा गंधक कोई मांगसना कबजामां होय तेणे ते बाबत माजिस्ट्रेटने अथवा सरकार जे विज्ञा अंमलदारने ठराव्यो होय तेने सुचना आपवी, एवो हुकम करवाने सरकार मुखत्यार छे; अने कोई मांगस सदहू प्रकारनी सुचना आपवाना जांगीजोईने गफलत करथे तो, तेनीउपर माजिस्ट्रेटनी आगळ गुन्हो साबित थया पछी ते घणांमां घणां वे वर्षसुशी सकत मजूरीसाथे, अथवा सकत मजूरीवगर केदनी शिक्षाने, तथा पांच हजार रुपियासुधी दंडने पात्र थशे. अने सदहू प्रकारना मांगसना कबजामां, अथवा तेनी जगामां युद्धसामग्री, अथवा लश्करी सामन, अथवा गंधक हशे ते सरकार दाखल थशे.

घरमां पेसीने झाडो
लेवानो अधिकार.

२३. सरकार दाखल करवा लायक हथियारो, अथवा युद्धसामग्री, अथवा गंधक फलाणां घरमां अथवा इमारतमां, अथवा विज्ञां जगामां छे; अथवा फलाणां हथियारो, अथवा युद्धसामग्री, अथवा गंधक फलाणां घरमां, अथवा इमारतमां, अथवा विज्ञां जगामां फलाणां मांगसना कबजामां छे; अने ते तेना कबजामां रेहेशे तो सार्वजनिक स्वस्थताने धोको पोहोंचथे एवो शक कोई माजिस्ट्रेटने आववानो वाजवी सबब हशे तो सदहू प्रकारनां घरमां पोताने जरूर देवाय तेदली मदत लईने रात्रे, अथवा दाहाडे, अने जरूर होय तो जवरीथी पेसीने झाडो लेवाने, अथवा लेवडाववाने ते मुखत्यार छे. आ कलम उपरथी पोताने मळेलो अधिकार पोताना युरोपियन आसिस्टंटोमांथी गमे ते आसिस्टंटने आप-
वाने माजिस्ट्रेट मुखत्यार छे.

हथियार अथवा युद्ध
सामग्री वगैरे सारू हर-
कोई प्रांतनो झाडो लेवानो
हुकम करवानो अधिकार.

२४. फलाणा अंमलदारे, अथवा मांगसे फलाणा प्रांतमां, अथवा जगामां हथियारो, अथवा युद्धसामग्री, अथवा गंधकबाबत झाडो लेवो एवो हुकम करवाने इंडियाना गवनर जनरल इन् कौंसिल, अथवा हरकोई प्रेसिडेन्तीनो, अथवा जगानो राज्यकारभार चलावनारी सरकार, अथवा पंजावना, अथवा अयोध्याना चीफ कमिशनर, अथवा नागपूरना, अथवा सिंधना कमिशनर मुखत्यार छे. सदहू प्रकारना हुकम उपरथी जे मांगसोने अखत्यार आप्यो होय ते मांगसोने, अने तेना हुकम प्रमाणे चालनारा सर्व मांगसोने घरमां पेसवा बाबत, तथा झाडो लेवा बाबत, तथा जप्ती करवा बाबत उपर-
नी छेली कलममां जे अधिकार लख्यो छे ते अधिकार छे.

झाडो लेत्यारे हथि-
यारो, तथा युद्धसामग्री
वगैरे हाजर नही करथे,
अथवा संताडथे तो, शि-
क्षा थशे.

२५. झाडो लेत्यारे कई हथियार, अथवा युद्धसामग्री, अथवा गंधक, झाडो लेनारां मांगसनी आगळ हाजर करवानी, अथवा देखाडवानी कोई मांगस ना केहेशे, अथवा संताडथे, अथवा संताड-
वानो यत्न करथे तो, ते मांगसने वारंट वगर पकडवुं; अने तेनी उपर माजिस्ट्रेटनी आगळ गुन्हो साबित थया पछी आ आवट प्रमाणे जे शिक्षाने ते पात्र होय ते सिवाय वळी ते घणांमां घणां जे वर्ष सुधी सकत मजूरी साथे, अथवा सकतमजूरी वगर केदनी शिक्षाने पात्र थशे.

जे प्रांतने आ कलम
लागू करी होय ते प्रांतमां

२६. आ कलमना ठराव कोई प्रांतने, अथवा जगाने सरकारना हुकम उपरथी लागू थाय ते हुकममां लखेली मुदत पछी, अथवा मुदत लखी नही होय तो ते प्रांतमां, अथवा जगामां सदहू

પ્રકારનો હુકમ પ્રગટ થયાની તારિખથી એક અઠવાડિયા પછી કોઈ માંણસે ઇંડિયાના ગવરનર જનરલ ઇન્ કૌન્સિલનો પાસેથી, અથવા હરકોઈ પ્રેસિડેન્સીનો, અથવા જગાનો રાજ્યકારભાર ચલાવનારી સરકારની પાસેથી પરવાનો લિધા વગર તોપ અથવા “હાવિટ્ઝર,” અથવા ગરનાઝ કરવી નહીં, અથવા વાપરવી નહીં, અથવા પોતાના કબજામાં રાખવી નહીં. સદર્હૂ પ્રકારના પરવાના વગર કોઈ માંણસ કંઈ તોપ, અથવા “હાવિટ્ઝર,” અથવા ગરનાઝ કરશે, અથવા વાપરશે, અથવા પોતાના કબજામાં રાખશે તો તેની ઉપર માજિસ્ટ્રેટની આગઝ ગુન્હો સાબિત થયા પછી તે વે હજાર રૂપિયા સુધી દંડને, તથા ઘનામાં ઘનાં વે વર્ષ સુધી કેદની શિક્ષાને પાત્ર થશે. અને સદર્હૂ પ્રકારની તોપ, અથવા “હાવિટ્ઝર,” અથવા ગરનાઝ પકડીને સરકાર દાખલ કરશે. કોઈ પ્રાતમાં, અથવા જગામાં આ કલમ ચાલુ થાય તે વખતે કોઈ માંણસના કબજામાં કંઈ તોપ, અથવા “હાવિટ્ઝર,” અથવા ગરનાઝ હોય, અને તે પોતાના કબજામાં રાખવાનો પરવાનો માગવાની તેની મર્જી નહીં હોય તો, સદર્હૂ મુદતમાં તેણે તે માજિસ્ટ્રેટને સ્વાધીન કરવી. કોઈ વાંહાળ ઉપરનાં, અથવા જાહાજ ઉપરનાં, હંમેશનાં હથિયારોમાંની કંઈ તોપ, અથવા “હાવિટ્ઝર,” અથવા ગરનાઝ હોય તેને આ કલમના ઠરાવ લાગુ નથી એવું સમજવું.

પરવાના વગર તોપ વગેરે કરશે, અથવા વાપરશે, અથવા રાખશે તો શિક્ષા થશે.

તોપ વગેરે કબજામાં રાખવાનો પરવાનો લેવાની કોઈ માંણસની ઇચ્છા ન હોય તેણે તોપ વગેરે (અધિકારીને) સ્વાધીન કરવી.

અપવાદ.

૨૭. કોઈ માંણસ આ આક્ટપ્રમાણે પોતાને મઠેલો અધિકાર ચલાવતો હોય ત્યારે તેની સાથે કોઈ ડાંડગાઈ કરશે, અથવા તેને કોઈ હરકત કરશે, અથવા તેનીસાથે ડાંડાઈ કરનારાં, અથવા તેને હરકત કરનારાં માંણસને મદત, અથવા સહાય કરશે તો તેનીઉપર માજિસ્ટ્રેટની આગઝ ગુન્હો સાબિત થયાપછી તે વર્ષે રૂપિયાસુધી દંડને, અથવા ઘનામાં ઘના છ વ્યાલેંડર મહિનાસુધી સક્ત મજૂરી સાથે, અથવા સક્ત મજૂરી વગર કેદની શિક્ષાને પાત્ર થશે.

આ આક્ટ પ્રમાણે કોઈ માંણસને અધિકાર મળ્યો હોય તે તે અધિકાર ચલાવતો હોય ત્યારે તેનીસાથે કોઈ ડાંડાઈ કરશે, અથવા તેને હરકત કરશે તો શિક્ષા થશે.

૨૮. કોઈ માંણસે આ આક્ટપ્રમાણે કંઈ વાત કરી હોય તેવાવત તેનીઉપર ફરિયાદ કરવી હોય, અથવા કામ ચલાવવું હોય તે, ફરિયાદ કરવાનો ઇરાદો હોય તેવાવત તથા ફરિયાદનાં કારણવાવત એક મહિનો અગાઉથી તે માંણસને લેખેલી સુચના અપ્યાવગર કરવી નહીં, અથવા ચલાવવું નહીં; અથવા જેટલા બદલાની જરૂર હોય તેટલો બદલો આપવા માંડ્યો હોય, અથવા ફરિયાદનું કારણ ઉચ્ચ થયાની તારિખથી ત્રણ મહિના થઈ ગયા હોય તો સદર્હૂ પ્રકારની ફરિયાદ, અથવા કામ ચાલશે નહીં.

સુચના તથા ફરિયાદની મુદત.

૨૯. આ આક્ટના આધારથી માજિસ્ટ્રેટ દંડ, અથવા ગુન્હેગારી ઠરાવી હોય તે તાબડતોત્ર નહીં આપશે તો, માજિસ્ટ્રેટ ગુન્હેગારને તુરંગમાં મોકલવો. અને દંડ, અથવા ગુન્હેગારી પાંચશે રૂપિયાઉપર નહીં હોય તો ઘનામાં ઘના છ મહિનાસુધી માજિસ્ટ્રેટની નજરમાં આવે તેટલી મુદત તેને કેદમાં રાખવો. અને એ સિવાય કોણે પ્રસંગે ઘનામાં ઘના વાર મહિનાસુધી રાખવો. પણ એવજ આપે એટલે સદર્હૂ હરકોઈ પ્રસંગે તેને કેદમાંથી તાબડતોત્ર છોડી મુકવો.

દંડ નહીં આપે તો કેદ કરવો.

૩૦. આ આક્ટ વિરુદ્ધ કરેલો ગુન્હો જે માંણસનીઉપર સાબિત થશે તેની પાસેથી દંડ, અથવા ગુન્હેગારી વસૂલ થાય તે સઘટ્ટી, અથવા તે દંડનો, અથવા ગુન્હેગારીનો કંઈ ભાગ જે માંણસની ખબર ઉપરથી ગુન્હો સાબિત થાય તેને આપવાનો અધિકાર છે.

ખબર આપનારને ફનામ.

૩૧. “માજિસ્ટ્રેટ” આ શબ્દમાં માજિસ્ટ્રેટનો કુલ અલ્ખત્યાર ચલાવનારાં માંણસનો સમાસ થાય છે એવું સમજવું; અને ગુન્હાની સાબિતીનો ઠરાવ કરવાનો, તથા ગુન્હાની સાબિતી થયા પછી માલમિલકત સરકારદાખલ કરવાનો ઠરાવ કરવાનો અધિકાર આ આક્ટ ઉપરથી માજિસ્ટ્રેટને આપ્યો છે તે સર્વ અધિકાર પ્રેસિડેન્સીનાં મુખ્ય શેહેરોમાં, તથા સ્ટેટસેટલમેંટમાં પોલીસ માજિસ્ટ્રેટ ચલવવો. અને આ આક્ટ પ્રમાણે માજિસ્ટ્રેટને બીજો અધિકાર આપ્યો છે તે સર્વ ચલાવવાનો અધિકાર પોલીસ કમિશનરને છે; અને આ આક્ટ પ્રમાણે જે સુચનાઓ માજિસ્ટ્રેટને આપવી જોઈયે, તે સુચનાઓ પ્રેસિડેન્સીનાં સદર્હૂ પ્રકારનાં હરકોઈ મુખ્ય શેહેરમાં, અથવા સ્ટેટસેટલમેંટમાં પોલીસ કમિશનરને આપવી.

“માજિસ્ટ્રેટ” આ શબ્દનો અર્થ.

ગુન્હાની સાબિતીનો ઠરાવ, તથા માલમિલકત સરકાર દાખલ કરવાનો ઠરાવ કરવાનો અધિકાર સિવાય આ આક્ટ પ્રમાણે આપેલો બીજો અધિકાર પ્રેસિડેન્સીનાં મુખ્ય શેહેરો વગેરેમાં ચલાવવાને પોલીસ કમિશનર મુખત્યાર છે.

આ આક્ટ પ્રમાણે માજિસ્ટ્રેટને અધિકાર આપ્યો છે તેમાં ગુન્હાની સાબિતીનો ઠરાવ કરવાના, તથા ગુન્હાની સાબિતી થયા પછી માલમિલકત જપ્ત કરવાનો ઠરાવ કરવાના અધિકાર સિવાય બાકીનો અધિકાર જે માંગણસને પોલીસના વંદોબસ્તનું કામ સોંપ્યું હોય તેને આપવો.

જે પ્રાંતને આ આક્ટ અથવા એનો કંઈ ભાગ સરકાર લાગુ કરશે તે પ્રાંતમાં તે ચાલુ થશે.

પ્રાંતના ભાગને આ આક્ટ હવે લાગુ થશે નહીં, અને પાછો લાગુ છે એવું ઠરાવવાનો અધિકાર છે.

આ આક્ટની મુદત.

આ આક્ટ ઠંચાં પેહેલાં સરકારી અંમલદારે હથિયારો તથા યુદ્ધસામગ્રી વગેરે પકડી હોય, અથવા અટકાવી રાખી હોય તેનો જોખમ તેમને માથે નથી.

૩૨. હરકોઈ પ્રેસિડેન્સીમાં, અથવા જગામાં પોલીસનો અસ્ત્યાર, તથા વંદોબસ્ત કરવાનું કામ માજિસ્ટ્રેટ, અથવા સદહૂં પ્રકારના પોલીસ કમિશનર સિવાય વિજાં માંગણસને સોંપ્યું હોય ત્યારે માજિસ્ટ્રેટને આ આક્ટ પ્રમાણે આપેલા અધિકારમાં ગુન્હાની સાબિતીનો ઠરાવ કરવાના, તથા ગુન્હાની સાબિતી થયા પછી માલમિલકત જપ્ત કરવાનો ઠરાવ કરવાના અધિકાર સિવાય બાકીનો સઘડો અધિકાર, અથવા તેમાંનો કેટલો એક અધિકાર સદહૂં પ્રકારના માંગણસે ચલાવવો. અને આ આક્ટ પ્રમાણે જે સુચના માજિસ્ટ્રેટને આપવી જોઈયે તે સદહૂં પ્રકારનાં માંગણસને આપવી, એવો હુકમ કરવાને રાજ્યકારભાર ચલાવનારી સરકાર મુસ્ત્યાર છે.

૩૩. જે પ્રાંતને, અથવા જગાને આ આક્ટ ઇંડિયાના ગવરનર જનરલ ઇન્ કૌંસિલના, અથવા હરકોઈ પ્રેસિડેન્સીનો અથવા જગાનો રાજ્યકારભાર ચલાવનારી સરકારના હુકમથી લાગુ કરશે તે પ્રાંતમાં, અથવા જગામાં આ આક્ટ, અથવા એનો કંઈ ભાગ ચાલુ થશે.

૩૪. કોઈ પ્રાંતને, અથવા જગાને આ આક્ટ લાગુ કન્યો હોય તે પ્રાંતના, અથવા જગાના ફાળાંગા ભાગને આ આક્ટના સઘડા ઠરાવ, અથવા ફાળાંગો ઠરાવ લાગુ નથી એવું વચ્ચે વચ્ચે ઠરાવવાને ગવરનર જનરલ ઇન્ કૌંસિલ, અથવા હરકોઈ પ્રેસિડેન્સીનો, અથવા જગાનો રાજ્યકારભાર ચલાવનારી સરકાર મુસ્ત્યાર છે. અને કામ પડે ત્યારે તે ભાગને આ આક્ટના સઘડા ઠરાવ, અથવા ફાળાંગો ઠરાવ પાછો લાગુ કરવાને પણ તેઓ મુસ્ત્યાર છે.

૩૫. આ આક્ટ બે વર્ષ સુધી અંમલમાં રહેશે.

૩૬. આ આક્ટ ઠંચાં પેહેલાં સરકારના કોઈ અંમલદારે સરકારના હુકમ પ્રમાણે કંઈ હથિયારો, અથવા યુદ્ધસામગ્રી, અથવા લશ્કરી સાંમન, અથવા ગંધક, અથવા સૂરોત્તાર પકડયો હોય, અથવા અટકાવી રાખ્યો હોય, અથવા આ દેશમાં લાવવાની મનાઈ કરી હોય તેનો જોખમ તેને માથે નથી એવું આ કલમ ઉપરથી સમજવું. અને સદહૂં જનસોમાંની કંઈ જનસ પકડવા બાબત, અથવા અટકાવી રાખવા બાબત તેની ઉપર ફરિયાદ, અથવા બીજું કામ શિરુ થશે નહીં, અથવા ચાલશે નહીં.

(True copy)

VENAYEK WASSOODEW,
Oriental Translator to Government.

"A BILL TO REPEAL CERTAIN REGULATIONS AND ACTS RELATING TO THE PROCEDURE OF THE COURTS OF CIVIL JUDICATURE NOT ESTABLISHED BY ROYAL CHARTER."—Murathee.

खाली लिहिलेला आकडाचा मसुदा सन १८५९ चे ये महिन्याचे १४ वे तारिखेस इंडियाचे लेजिस्लेटिव कौन्सिलांत पहिले, व दुसरे वेळी वाचून सिलेक्ट कमिटी कडे सोपला; ती कमिटी साहा आठवड्यांत त्या मसुद्या विषयां रिपोर्ट करणार आहे.

दिवाणी इनसाफाचीं कोर्टे वादशाही सनदेवरून स्थापलीं नसतील त्यांचे काय चालविण्याचे रितीसंबंधी कांहीं कायदे, व आकट रद्द करण्याविषयीचे आकडाचा मसुदा.

दिवाणी इनसाफाचीं कोर्टे वादशाही सनदेवरून स्थापलीं नसतील त्याणी काम कसे चालवावे या विषयींच नियम सन १८५९ चे ८ वे आकटांत ठरविले आहेत यास्तव; आणि तो आकट सन १८५९ चे जुलै महिन्याचे १ ले तारिखेपासून बंगाल प्रेसिडेन्सींत चालू होईल; आणि सन १८६० चे जान्युअरी महिन्याचे १ ले तारिखेपासून मद्रास व मुंबई प्रेसिडेन्सींत चालू होईल, किंवा त्या तारिखे पूर्वी कोणतीही तारीख त्या त्या प्रेसिडेन्सीतील सरकार ठरवून त्या ठरविलेल तारिखे पूर्वी कमीत कमी तीन महिने अगोदर त्याचावद आपले प्रेसिडेन्सीतील गाझेटांत जाहीरनामा लावतील तर त्या तारिखे पासून चालू होईल असा ठराव सदर आकटाचे ३८७ वे कलमांत आहे; आणि बंगालचे व मद्रासचे व मुंबईचे सामान्य कायदे जा मुलुकांस लागू नसतील त्या मुलुकांस इंडियाचे गवर्नर जनरल इन् कौन्सिल, किंवा जा सरकारचे ताब्यांत तो मुलुक असेल तें सरकार तो आकट लागू करून गाझेटांत जाहीरनामा लावित तोंपर्यंत तो आकट त्या मुलुकाचे कोणतेही भागांत चालू होणार नाही असाही ठराव त्याच आकटाचे ३८५ वे कलमांत आहे यास्तव; आणि सदर कोर्टांचे काम चालविण्याचे रिती संबंधी कांहीं कायदे व आकट आणि कांहीं कायद्यांचे व आकटांचे भाग या आकटांत पुढें सांगितलेले रितीप्रमाणे रद्द करणे योग्य आहे यास्तव, खाली लिहिल्याप्रमाणे ठरविले आहे :—

ठरेष.

१. या आकटाचे परिशिष्टांत लिहिलेले कायद्या वरून व आकटा वरून, आणि त्या कायद्याचे व आकटाचे भागा वरून दुसरा कोणताही कायदा किंवा आकट सर्वोर्षी, किंवा कांहीं अंशी रद्द होत असेल तितक्याविषयी मात्र खेरीज करून ते कायदे व आकट, व त्यांचे भाग या आकटा वरून सदर परिशिष्टांत लिहिलेले रिती प्रमाणे, व वेळा पासून रद्द आहेत असे समजावे, म्हणजे.

कायदे रद्द केले ते.

बंगाल प्रेसिडेन्सीस जिवके लागू आहेत तितके सन १८५९ चे जुलै महिन्याचे १ ले तारिखेपासून रद्द आहेत असे समजावे.

मद्रास व मुंबई प्रेसिडेन्सीस जिवके लागू आहेत तितके सन १८६० चे जान्युअरी महिन्याचे १ ले तारिखेपासून, अथवा त्या तारिखे पूर्वी कोणतीही तारीख त्या त्या प्रेसिडेन्सीतील सरकार ठरवून सदर ३८७ वे कलमांतील ठरावा अन्वये गाझेटांत जाहीरनामा लावतील त्या तारिखेपासून रद्द आहेत असे समजावे.

आणि बंगालचे व मद्रासचे व मुंबईचे सामान्य कायदे जा मुलुकास लागू नसतील त्या मुलुकास इंडियाचे गवर्नर जनरल इन् कौन्सिल, किंवा जा सरकारचे ताब्यांत तो मुलुक असेल तें सरकार हा आकट लागू करून गाझेटांत जाहीरनामा लावतील त्या वेळापासून ते रद्द आहेत असे समजावे.

रह केलेले कायद्यांचे व आकडांचे परिशिष्ट

कायद्याचा किंवा आकडाचा नंबर.	कायद्याचे किंवा आकडाचे सदर.	किती रक्कम केला.
सन १८३६ चा आकडा ५ वा.		सगळा आकडा.
सन १८३७ चा आकडा ३ वा.		सगळा आकडा.
सन १८३७ चा आकडा २५ वा.		३ रें व ६ वें कलम.
सन १८३७ चा आकडा ३५ वा.		सगळा आकडा.
सन १८३८ चा आकडा ७ वा.		सगळा आकडा.
सन १८३८ चा आकडा १७ वा.		सगळा आकडा.
सन १८३८ चा आकडा २२ वा.		सगळा आकडा.
सन १८३८ चा आकडा २७ वा.		सगळा आकडा.
सन १८३९ चा आकडा ९ वा.		सगळा आकडा.
सन १८४० चा आकडा १९ वा.	बंगाल प्रेसिडेन्सीत नादारीत अपिलें होतील त्यांची काम चालविण्याची रीति सुधारण्याविषयी आकडा.	सगळा आकडा.
सन १८४१ चा आकडा ७ वा.	गैर हजीर साक्षीदारांचा जबाब्या घेण्याबाबत एकसारखी, व सुधारलेली रीति ठरविण्याविषयी आकडा.	सगळा आकडा.
सन १८४१ चा आकडा १७ वा.	बंगाल प्रेसिडेन्सीतील सदर दिवाणी व निजामत अदालतीचे कोर्टास अपिलें होतील त्यांबाबत काम चालविण्याची रीति सुधारण्याविषयी आकडा.	१ रें कलम सदर दिवाणी अदालतीस लागू आहे तितकें.
सन १८४१ चा आकडा १९ वा.	मुकदमे व अपिलें चालविण्याची हथगय केली असता ती काढून टाकण्याविषयी बंगालचे व मद्रासचे कायदे पुस्तकांचे जे भाग आहेत ते सुधारण्याविषयी आकडा.	सगळा आकडा.
सन १८४३ चा आकडा २ वा.	सदर अदालतीची कोर्टे बसण्याबाबत नियम ठरविण्याविषयी आकडा.	सगळा आकडा.
सन १८४३ चा आकडा ३ वा.	स्पेशल अपिलांचा कानून सुधारण्याविषयी आकडा.	सगळा आकडा.
सन १८४३ चा आकडा ६ वा.	अमिनांचे व मुनसफांचे कोर्टांचे हुकुमतीविषयीचा, व काम चालविण्याचे रीतिविषयीचा कायदा सुधारण्या बाबत आकडा.	सगळा आकडा.
सन १८४३ चा आकडा ७ वा.	मद्रास प्रेसिडेन्सीतील अपिलांची, व सरक्युटांची प्रोविन्शियल कोर्टे काढून त्यांचे काम चालविण्यासाठी नवीन जिन्ह्या कोर्टे स्थापण्याविषयी, आणि दिवाणी व फौजदारी कोर्टे आहेत त्यांचे जामी सन १८२७ चे १ ले व २ रे कायद्या अन्वये, व ७ वे व ८ वे कायद्या अन्वये केलेली कोर्टे स्थापण्याविषयी, आणि त्या कोर्टांची दिवाणी हुकुमत वाढविण्याविषयी आकडा.	१० वें, व ११ वें, व १४ वें कलम, व १७ वे कलमाची १ ली एकमत, व १८ वें, व १९ वें, आणि २४ वें कलम.
सन १८४३ चा आकडा १२ वा.	कोणत्या वेळेस कोणत्या भाषेत इस्ट इंडिया कंपनीचे कोर्टांतील जज्जानी आपले निवाडे व्याख्याने याविषयी आकडा.	सगळा आकडा.
सन १८४४ चा आकडा १ वा.	मिन्सिपल सदर अमीन, व सदर अमीन यांचे कोर्टांत फिरयादी करण्याचा अधिकार देण्याविषयी आकडा.	१ रें कलम खेरीब पक्ष सगळा आकडा.
सन १८४५ चा आकडा ३ वा.	अपील करणारापासून खर्चाचा जामीन घ्यावा किंवा न घ्यावा याविषयी मुखत्यारी, अपिलाचे कोर्टास देण्याविषयी आकडा.	सगळा आकडा.
सन १८४५ चा आकडा ८ वा.	मुंबईचे कायदे पुस्तकांतील सन १८२७ चे ४ थे कायद्याचे ७५ वें कलम, व १७ वी बाब सुधारण्याविषयी आकडा.	सगळा आकडा.

कायद्याचा किंवा आकटाचा नंबर.	कायद्याचे किंवा आकटाचे सदर.	किती रद्द केला.
सन १८४५ चा आकट १५ वा.	दिवाणी अदालतीचे व महसुलाचे काम चालण्या संबंधी तिन्ही प्रेसिडेन्सीतील लश्करातील एतद्देशीय अंमलदारांचे व शिपायांचे हक्क ठरविण्याविषयी आकट.	१ रें, व १ रें, व १ रें, व ४ रें, आणि ५ रें कलस.
सन १८४५ चा आकट १६ वा.	सन १८४१ चे २९ वे आकटा अन्वये अपिले काढून टाकल्या नंतर ती पुनः देण्याबाबत नियम ठरविण्याविषयी आकट.	सगळा आकट.
सन १८४५ चा आकट १७ वा.	बंगाल प्रेसिडेन्सीतील मुनसफ कोर्टात साक्षीदारांस हजर करण्यासाठी अधिक चांगला बंदोबस्त करण्याविषयी आकट.	सगळा आकट.
सन १८४६ चा आकट ४ था.	बंगाल प्रेसिडेन्सीचे ताब्यांतील मुलुकांत हुकूमनामे वजाविण्यासाठी जमिनी विकण्याबाबतचा कायदा सुधारण्याविषयी आकट.	सगळा आकट.
सन १८४७ चा आकट १७ वा.	मुकदमे चालविण्यांत तोंडलेले हुकूम जाहीर झाले नसतील त्या बाबतचे कायद्यातील व्यंग नीट करण्याविषयी आकट.	सगळा आकट.
सन १८५० चा आकट ३ रा.	मद्रास प्रेसिडेन्सीतील सदर अमिनाचे, व डिस्ट्रिक्ट मुनसफांचे कोर्टांचे हुकूमती संबंधी कायदा सुधारण्याविषयी आकट.	सगळा आकट.
सन १८५० चा आकट ४ था.	सदर कोर्टास अपिले होतील त्याबाबत काम चालविण्याची रीत सुधारण्याविषयी आकट.	सगळा आकट.
सन १८५० चा आकट ८ वा.	काही अपिलांचे प्रकरणांत रेखांडेंटास समन केल्याशिवाय फैसला काढम करण्याचा अधिकार जिल्हे व सिटी जज्जांस, व प्रिन्सिपल सदर अमिनास देण्याबाबतचा कायदा सुधारण्याविषयी आकट.	सगळा आकट.
सन १८५० चा आकट १५ वा.	बंगालचे कायदे पुस्तकांतील सन १८१४ चे २६ वे कायद्याचे १० वे, व १२ वे कलमांचा व्यापार वाढविण्याविषयी आकट.	सगळा आकट.
सन १८५० चा आकट २५ वा.	जमिनीचे अपूर्ण विक्रीबद्दल सन १८१९ चे ८ वे कायद्याअन्वये, व सन १८४६ चे ४ थे आकटाअन्वये, रकमा अमानत ठेवल्या असतील त्या सरकार दाखल करण्याविषयी आकट.	ऊकूमनामे वजाविण्यासाठी जमिनी किंवा जमिनीवरील हक्क संबंध विकल्या बाबतचा अमानती सरकार दाखल झाल्या असतील त्या संबंधी हा आकट गिनका लागू आहे तितका सर्व.
सन १८५० चा आकट ३० वा.	सन १८४६ चे १ ले आकटाचे, व सन १८५० चे ४ थे आकटाचे अर्थाबाबत संशय आहेत ते दूर करण्याविषयी आकट.	१ रें, व १ रें, व ४ रें कलस.
सन १८५१ चा आकट ७ वा.	हुकूमनामे वजाविण्यासंबंधी मुंबई प्रेसिडेन्सीचा कायदा सुधारण्याविषयी आकट.	सगळा आकट.
सन १८५२ चा आकट २५ वा.	कीन् इन् कौन्सिलानी, अथवा बंगाल इलाक्यांतील सदर दिवाणी अदालतीचे कोर्टांनी, आणि जिल्हे व सिटी जज्जांचे कोर्टांनी अपिलांत हुकूमनामे केले असतील ते वजाविण्याविषयी आकट.	कीन् इन् कौन्सिलाने अपिलांत केलेले ऊकूमनामे वजाविण्याचा आकट लागू आहे तितका खेरीज करून सर्व आकट.
सन १८५२ चा आकट २६ वा.	बंगाल प्रेसिडेन्सीतील सदर अमिनाचे, व मुनसफांचे कोर्टांतील काम चालविण्याची रीत सुधारण्याविषयी, आणि प्रिन्सिपल सदर अमिनांकडे अपिले सोंपण्यांत येतील त्या बाबत त्यांचे अधिकार वाढविण्याविषयी आकट.	सगळा आकट.
सन १८५२ चा आकट ३३ वा.	जा कोर्टांनी निवाडे केले असतील त्या कोर्टांचे हुकूमती	बादशाही सनदे वरून स्थापलेले

कायद्याचा किंवा आकडाचा नंबर.	कायद्याचें किंवा आकडाचें सदर.	किती रद्द केला.
सन १७९३ चा कायदा ५ वा.	निरनिराळे जिल्हे कोर्टांत, व तीन सिटी कोर्टांत झालेले फैसल्या वरील अपिलांची चौकशी करण्यासाठी चार प्रोविन्शियल कोर्टे स्थापण्याविषयी; आणि त्यांचे अधिकाराचें व कामाचें वर्णन लिहिण्याविषयी; आणि जा अपिलांची व फिरयादींची चौकशी करण्याच्या त्यांस अधिकार आहे असें ठरविलें आहे तीं अपिलें व फिरयादी घेऊन त्यांच्या निकाल करण्याबाबत कानूं ठरविण्या विषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १७९३ चा कायदा ६ वा.	सदर दिवाणी अदालतीचे कोर्टाचे अधिकार व कामे वाढविण्याविषयी, व त्यांचें वर्णन करण्याविषयी, आणि अपिलांचे प्रोविन्शियल कोर्टाचे फैसल्यावर अपिलें घेऊन त्यांचें निकाल करण्याबाबत कानूं ठरविण्याविषयी कायदा.	४ वें, व ५ वें, व ६ वें, व ७ वें, व ८ वें, व १० वें, व ११ वें, व १२ वें, व १५ वें, व १६ वें, कलम, आणि शपथा देण्याविषयी १७ वें कलमाचा जेवढा भाग लागू आहे तेवढा खेरीज करून बाकी १७ वें कलम, आणि १८ वें, व १९ वें, व २० वें, व २१ वें, व २२ वें, व २८ वें, व २९ वें, व ३० वें, कलम.
सन १७९३ चा कायदा १६ वा.	मुकदमे पंचादतीकडे सोंपण्याविषयी, आणि कांहीं फिरयादी इनसाफ होण्यासाठी नाझीमाकडे पाठविण्याविषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १७९५ चा कायदा ७ वा.	असल दिवाणी मुकदम्याचा इनसाफ करण्यासाठी बनारस शहरांत, आणि बनारस प्रांतातील मिरझापूर व गाझीपूर व जानपूर येथें दिवाणी अदालतीचें कोर्ट किंवा जुडिकेटरीचें कोर्ट स्थापण्याविषयी, आणि त्या कोर्टाचे हुकुमतीचें व अधिकाराचें वर्णन लिहिण्याविषयी कायदा.	७ वें, व ८ वें, व १० वें कलम, आणि ११ वे कलमाचे जेवढे भागावरून सन १७९२ चे २ रे कायद्याचे २१ वे कलमाचा व्यापार वाढविला आहे तेवढा भाग खेरीज करून बाकी सर्व ११ वें कलम, आणि १२ वें कलम.
सन १७९५ चा कायदा ८ वा.	“निरनिराळे जिल्ह्यांत, व पाटना व धाका व मुरशिदाबाद या शहरांत स्थापलेले दिवाणी अदालतीचे कोर्टांनी अमुक मुकदमे व फिरयादी घेण्यास योग्य आहेत असा ठराव झाला असेल ते मुकदमे व फिरयादी घेण्याविषयी, व त्यांच्या इनसाफ करून फैसला करण्याविषयी कायदा” म्हणून सन १८९३ चा ४ था कायदा आहे त्यांत फेरफार व कमजास्ती करून तो बनारस प्रांतास लागू करण्याविषयी, आणि इतर प्रतिवादी पासून जामीन घेतात तसा जामीन बनारसचा राजा व त्याचे कुटुंबांतील बाजू किंवा कांहीं सावकार प्रतिवादी होतील तेव्हां त्यांपासून घेण्याची माफी करण्याविषयी कायदा.	सन १८९३ चा ४ था कायदा या आकडावरून रद्द केला आहे त्यांतील ठराव २ रे कलमाचे जेवढे भागावरून वाढविले आहेत तेवढा २ रे कलमाचा भाग.
सन १७९५ चा कायदा ९ वा.	बनारस प्रांतातील सिटी कोर्टांत व जिल्हे कोर्टांत झालेले फैसल्यावर अपिलें घेण्यासाठी अपिलांचे प्रोविन्शियल कोर्टे स्थापण्याविषयी, आणि त्यांचे अधिकाराचें व हुकुमनाम्याचें वर्णन लिहिण्याविषयी, आणि अपिलें व इतर फिरयादी घेण्याच्या त्या कोर्टास अधिकार आहे असें ठरविलें आहे तीं अपिलें व फिरयादी घेऊन त्यांच्या निकाल करण्या बाबत कानूं ठरविण्या विषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १७९५ चा कायदा १० वा.	बनारस प्रांतांत अपिलांचें प्रोविन्शियल कोर्ट स्थापिलें आहे त्याने केलेले फैसल्यावर अपिलें घेऊन त्यांच्या निकाल करण्याचा अधिकार सदर दिवाणी अदालतीस देण्याविषयी, आणि त्या प्रांतांत सदर दिवाणी अदालतीस जी हुकुमत व	सन १७९२ चा ६ वा कायदा या आकडावरून रद्द केला आहे त्यांतील ठराव २ रे कलमाचे जेवढे भागावरून वाढविले आहेत तेवढा भाग खेरीज करून बाकी २ रे कलम आणि ३ रे कलम.

कायद्याचः किंवा आकटाचा नं०.	कायद्याचें किंवा आकटाचें सदर.	किती रद्द केला.
सन १७९५ चा कायदा १५ चा.	अधिकार व अखत्यार आहे त्याचें वर्णन लिहिण्याविषयी कायदा. “मुकदमे पंचाइतीकडे सोंपण्याविषयी, आणि कांहीं फिर-यादी इनसाफ होण्यासाठीं नाझीमाकडे पाठविण्याविषयी कायदा” म्हणून सन १७९३ चा १६ वा कायदा आहे तो १० वें कलम खेरीज करून बनारस प्रांतास लागू करण्याविषयी, आणि कांहीं मुकदमे इनसाफ होण्यासाठीं बनारसचे राजाकडे सोंपण्याविषयी कायदा.	१ रें कलम.
सन १७९५ चा कायदा ३६ वा.	सन १७९४ चे ८ वें कायद्याचें ७ वें कलम रद्द करण्याविषयी; आणि त्या कायद्याअन्वये जिल्हे व सिटी कोर्टांचे रजिस्ट्रारानी फैसले केले असतील त्यांवरील अपिलांची चौकशी करण्याचा अधिकार जिल्हे व सिटी कोर्टांस देण्याविषयी; आणि पैश्याबाबद किंवा जंगम मालमिळकतीबाबद मुकदमा असल्यास, सदहू प्रकारचे अपिलांत जज्जांचे हुकूमनामे आखरचे ठरविण्याविषयी; आणि सन १७९३ चे ४० वे कायद्या अन्वये नेमलेले नेटिव कमिशनरानी हुकूमनामे केले असतील त्यांवरील अपिलांत जिल्हे व सिटी कोर्टांचे जज्जानी निवाडे केले असतील ते, आखरचे ठरविण्याविषयी आणि समाईक अविभक्त मिळकतीचे सरबराकार म्हणजे व्यवस्थापक यांस, सन १७९३ चे ४० वे कायद्या अन्वये मुकदमांची चौकशी करून फैसले करण्यासाठीं, कमिशनरांचे जमिंस लायक करण्याविषयी; आणि इनसाफांत चालविलेले कामाचें दफतर सरक्युट जज्ज निशामत अदालतीस पाठवितील तें, किंवा सदहू प्रकारचे इनसाफांत त्या कोर्टाने केलेले शिक्के ठराव, किंवा हुकूम हारवले, किंवा भलतिकडे गेले असता त्याबाबद बंदोबस्त करण्याविषयी; आणि बरदान जिल्ह्यांत आतां जे तालुके आहेत त्यांत दुसरें एक दिवाणी अदालतीचें कोर्ट स्थापण्याविषयी कायदा.	१ रें, व १ रें, व ४ रें कलम.
सन १७९५ चा कायदा ५४ वा	सन १७९४ चे ८ वे कायद्यांतले, आणि सन १७९५ चे ३६ वे कायद्यांतले कांहीं कलमांतील कानून कांहीं फेरफार करून त्या, बनारस प्रांतास लागू करण्याविषयी कायदा.	चगळा कायदा.
सन १७९६ चा कायदा १३ वा.	बंगाल व बाहार व ओरिसा व बनारस या प्रांतांतील जिल्हे व सिटी कोर्टांनी हुकूमनामे केले असतील त्यांवर प्रोविन्शियल कोर्टांस अपीलें झालीं असतील तथापि ते हुकूमनामे, आणि प्रोविन्शियल कोर्टांनी केलेले हुकूमनाम्यावर सदरदिवाणी अदालतीस अपीलें झालीं असतील तथापि ते हुकूमनामे बजाविण्याचा अधिकार सन १७९३ चे ५ वे व ६ वे कायद्याचे जेवढे भागांवरून आहे तेवढे भाग रद्द करण्याविषयी कायदा.	चगळा कायदा.
सन १७९७ चा कायदा १२ वा.	जंगम मालमिळकती बाबदचे मुकदमांत सदरदिवाणी अदालतीचे कोर्टांस अपीलें करण्याचा मुदत आणखी कमी ठरविण्याविषयी, आणि त्या कोर्टांस व अपिलांचे प्रोविन्शियल कोर्टांस अपीलें करण्याविषयी हल्लीं कानून आहेत त्यांचे भागांत फेरफार करण्याविषयी, व तो भाग समजाविण्याविषयी कायदा.	चगळा कायदा.

कायद्याचा किंवा आकटाचा नंबर.	कायद्याचं किंवा आकटाचं सदर.	किती रद्द केला.
सन १७९७ चा कायदा १९ वा.	जा मुकदम्यांत सदर दिवाणी अदालतीस अपील होईल त्या मुकदम्यांत चालविलेले कामाचे कागदांचे भाषांतर जिल्हे व सिटी कोर्टाने पाठवावे असे त्यास फरमाविण्याचा अधिकार प्रोविन्शियल कोर्टीस देण्याविषयी, आणि सदरहू प्रकारचे मुकदम्यांतील कागदांचे भाषांतर आपआपले कोर्टीतील रजिस्ट्रांस, व आसिस्टंट्स योग्य वेळांत करवत नसेल तेव्हां त्यांचे भाषांतर करण्याचा बंदोबस्त करण्याविषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १७९८ चा कायदा २ रा.	दिवाणी कोर्टांनी फैसला केलेले दाव्यांची काही प्रसंगी पुनः तपासणी करण्याचा अधिकार देण्याविषयी; आणि सन १७९३ चे ४ थे, व ५ वे, व ६ वे कायद्याचे काही भागांचा अर्थ समजाविण्याविषयी कायदा.	५ वे, व ६ वे, व ७ वे, व ८ वे, व ९ वे, व १० वे कलम.
सन १७९८ चा कायदा ५ वा.	सदर दिवाणी अदालतीचे कोर्टीस अपिले करण्याची आणखी कमी मुदत ठरविण्याविषयी; आणि काही प्रसंगी अपिलांत आणखी जामीन घेण्याचे ठरविण्याविषयी; आणि दिवाणी कोर्टीत फिर्यादी केल्या असता सरकारास, व त्या कोर्टीतील वकिलास 'फी' देण्यासंबंधी कायदे हल्ली आहेत त्यांचे काही भागांचा अर्थ समजाविण्याविषयी; व ते भाग सुधारण्याविषयी आणि फैसला झालेले मुकदम्यांचे दफतर असावे म्हणून सन १७९३ चे १८ व्या कायद्याचे १० वे व १४ वे कलमांत सांगितले आहे ते दफतर ठेवण्याची जरूरी नाही असे ही ठरविण्याविषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १८०० चा कायदा ३ रा.	सन १७९३ चे ४० वे कायद्याअन्वये नेमलेले नेटिव कमिशनरानी केलेले काही फैसल्यांवर अपिले होतील ती, आपले कोर्टीचे रजिस्ट्रांकडे सोंपण्याचा अधिकार जिल्हे जज्जांस देण्याविषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १८०२ चा कायदा ३ रा.	दिवाणी मुकदम्यांत प्रतिवादीने जामीन दिला पाहिजे त्याचे वर्णन लिहिण्याविषयी, आणि नादारानी दिवाणीत फिर्यादी केल्या असतील त्यांचा इन्साफ करण्याविषयी कानू हल्ली आहेत त्यांचा भाग सुधारण्याविषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १८०३ चा कायदा २ रा.	नवाब वझीराने नामदार इंग्लिश ईस्ट इंडिया कंपनीस प्रांत दिले आहेत त्यांत, असल दिवाणी मुकदम्यांचा इन्साफ करण्यासाठी अदालतीची कोर्टे, किंवा जुडिकेचरांची कोर्टे स्थापण्याविषयी, व त्यांचे हुकुमतीचे वर्णन लिहिण्याविषयी कायदा.	४ वे, व ५ वे, व ६ वे, व ७ वे, व ८ वे, व ९ वे, व १० वे, व ११ वे, व १२ वे, व १३ वे, व १४ वे, व १५ वे, व १६ वे, व १७ वे, व १८ वे, व १९ वे, व २० वे कलम.
सन १८०३ चा कायदा ३ रा.	नवाब वझीराने नामदार इंग्लिश ईस्ट इंडिया कंपनीस दिलेले प्रांतांतील जिझ्यांत अदालतीची कोर्टे स्थापली आहेत त्या कोर्टीस जा मुकदम्यांचा, किंवा फिर्यादीचा इन्साफ करण्याचा अधिकार आहे असे ठरविले आहे ते मुकदमे किंवा फिर्यादी घेऊन त्यांचा इन्साफ करून त्यांचा फैसला करण्या विषयी कायदा.	१ रे, व २ रे, व ४ वे, व ५ वे, व ६ वे कलम, आणि पक्षकारांच व साक्षीदारांस शपथ देण्याविषयी ७ वे कलमाचा जेवढा भाग लागू आहे तेवढा भाग खेरीज करून बाकी ७ वे कलम, व ९ वे, व १० वे, व ११ वे, व १२ वे, व १३ वे, व १४ वे, व १५ वे, व १६ वे, व १७ वे, व १८ वे, व १९ वे, व २० वे, व २१ वे, व २२ वे, व २३ वे, व २४ वे, व २५ वे, व २६ वे, व २७ वे, व २८ वे, व २९ वे, व ३० वे, व ३१ वे, व ३२ वे, व ३३ वे, व ३४ वे, व ३५ वे, व ३६ वे, व ३७ वे, व ३८ वे, व ३९ वे, व ४० वे, व ४१ वे, व ४२ वे, व ४३ वे, व ४४ वे, व ४५ वे, व ४६ वे, व ४७ वे, व ४८ वे, व ४९ वे, व ५० वे, व ५१ वे, व ५२ वे, व ५३ वे, व ५४ वे, व ५५ वे, व ५६ वे, व ५७ वे, व ५८ वे, व ५९ वे, व ६० वे, व ६१ वे, व ६२ वे, व ६३ वे, व ६४ वे, व ६५ वे, व ६६ वे, व ६७ वे, व ६८ वे, व ६९ वे, व ७० वे, व ७१ वे, व ७२ वे, व ७३ वे, व ७४ वे, व ७५ वे, व ७६ वे, व ७७ वे, व ७८ वे, व ७९ वे, व ८० वे, व ८१ वे, व ८२ वे, व ८३ वे, व ८४ वे, व ८५ वे, व ८६ वे, व ८७ वे, व ८८ वे, व ८९ वे, व ९० वे, व ९१ वे, व ९२ वे, व ९३ वे, व ९४ वे, व ९५ वे, व ९६ वे, व ९७ वे, व ९८ वे, व ९९ वे, व १०० वे कलम.
सन १८०३ चा कायदा ४ था.	नवाब वझीराने नामदार इंग्लिश ईस्ट इंडिया कंपनीस दिलेले प्रांतांत जिझ्या कोर्टे स्थापली आहेत त्या कोर्टीचे	सगळा कायदा.

कायद्याची किंवा आकडाचा नंबर.	कायद्याचे किंवा आकडाचे सदर.	किती रद्द केला.
सन १८०३ चा कायदा ४ था.	फैसल्यावरील अपिलांची चौकशी करण्यासाठी, अपिलांचे प्रोविन्शियल कोर्ट स्थापण्याविषयी; आणि त्या कोर्टाचे अधिकारांचे, व कामांचे वर्णन करण्याविषयी; आणि जा अपिलांची व मुकदम्याची चौकशी करण्याचा अधिकार त्या कोर्टास आहे असे ठरविले आहे, ती अपील व मुकदमे घेऊन त्यांचा फैसला करण्याबाबत कानून ठरविण्याविषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १८०३ चा कायदा ५ वा.	नवाब वझीराने नामदार इंग्लिश ईस्ट इंडिया कंपनीस दिलेले प्रांतांत, अपिलांचे प्रोविन्शियल कोर्ट स्थापले आहे ते कोर्ट फैसले करील त्यांवरील अपिलांचा इन्साफ करण्याचा अधिकार सदर दिवाणी अदालतीस देण्याविषयी, आणि सदर प्रांतास, व त्यांत स्थापलेले दिवाणी कोर्टास सदर दिवाणी अदालतीचा हुकुमत लागू करण्याविषयी कायदा.	४ वे, व ५ वे, व ६ वे, व ७ वे, व १० वे, व ११ वे, व १२ वे, व १४ वे, व १५ वे, व १६ वे, व १८ वे, व १९ वे, व २० वे, व २१ वे, व २२ वे, व २८ वे, व २९ वे, आणि ३० वे कलम.
सन १८०३ चा कायदा २१ वा.	नवाब वझीराने नामदार इंग्लिश ईस्ट इंडिया कंपनीस दिलेले प्रांतांत मुकदमे पंचाद्वीकडे सोंपण्याविषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १८०३ चा कायदा ५० वा.	साक्षीदार हजर करण्याबाबत, व दिवाणी कोर्टांत साक्षीदारां जवळून शपथ किंवा सत्यस्मरणपूर्वक इकरार करविण्याबाबत सन १७९३ चे ४ थे कायद्यांत कानून सांगितल्या आहेत त्यांत काही फेरफार करून त्या फौजदारी कोर्टास लागू करण्याविषयी; आणि शपथानिराळे रितीने घेण्यास त्या कानून दिवाणी व फौजदारी कोर्टांनी कशा लागू कराव्या ते समजाविण्याविषयी कायदा.	२ कलमाचे २ रेरकमेचा जेवढा भाग दिवाणी कोर्टास लागू आहे तेवढा भाग.
सन १८०५ चा कायदा २ वा.	इन्साफाचे दिवाणी कोर्टांत मुकदम्याची चौकशी करण्याची मुदत समजाविण्याविषयी; आणि रेग्युलर व संक्षिप्त रितीने चौकशी करण्यायोग्य काही मुकदम्यांबाबत आणखी कमी मुदती ठरविण्याविषयी; आणि असल मुकदमे व अपील घेऊन त्यांचा इन्साफ करण्याबाबत इतर ठराव करण्याविषयी कायदा.	८ वे, व ९ वे, व १० वे, व ११ वे, व १२ वे, व १४ वे कलम.
सन १८०५ चा कायदा १४ वा.	कटक जिल्ह्यांत दिवाणी मुकदम्यांचा इन्साफ करण्याबाबत कायदा.	११ वे कलमाचा जेवढा भाग दिवाणी कोर्टास लागू आहे तेवढा भाग विशेष ठराव खेरीज करून.
सन १८०५ चा कायदा १५ वा.	शंभर शिक्षा रुपयांचे रकमेचे, किंवा किमतीचे मुकदमे सोंपले असतील त्यांचा इन्साफ करण्यासाठी जिल्हे कोर्टांचे व सिटी कोर्टांचे मौलवी, व शास्त्री यांस कमिशनर नेमण्याविषयी; आणि निरनिराळे जिल्ह्यांत व शहरांत हेड नेटिव कमिशनर्स नेमण्यासाठी आणखी ठराव करण्याविषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १८०६ चा कायदा २ वा.	प्रोसिसीचे जा कानून प्रमाणे जुडिकेचरीचे दिवाणी कोर्टास चालले पाहिजे त्या कानूना काही प्रसंगां अर्थ समजाविण्याविषयी, व त्या सुधारण्याविषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १८०६ चा कायदा १२ वा.	जमना नदीचा उत्तर कांठी सॅक्सोसा, व साहार हे परगणे आहेत ते आग्रा जिल्ह्याचे हुकुमतींत आणण्याविषयी आणि दिलेले व जिकलेले प्रांतांचा कारभार चालविण्याचा बंदोबस्त ठेवण्याविषयी कायदे व कानून आहेत त्या, त्या परगण्यास लागू करण्याविषयी कायदा.	या कायद्याचे जेवढे भागावरून सन १८०५ चे ८ वे कलमातील ठराव यांत लिहिलेले मुलकांस लागू केले आहेत तेवढा भाग, आणि त्यांत लिहिलेला कायदा या आकडावरून रद्द केला आहे.

कायद्याचा किंवा आकडाचा नंबर	कायद्याचें किंवा आकडाचें सदर.	क्रिती रद्द केला.
सन १८०७ चा कायदा १ ला.	अपिलचे प्रोविनशियल कोर्टाचा एक जज त्या कोर्टाचे दुसरे जज गैरहजर असतील तेव्हा काम व अधिकार चालवील त्याचें वर्णन लिहिण्याविषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १८०८ चा कायदा १३ वा.	जा दिवाणी मुकदम्यांवर अपिलें सदर दिवाणी अदालतीचे कोर्टास होतात त्या मुकदम्यांची प्रथम चौकशी, प्रोविनशियल कोर्टांनी करावी असे ठरविण्याविषयी; आणि जा मुकदम्यांवर अपिलें झाली असतील ते हुकुमनामे काही प्रसंगी न्यायाविषयाचा अधिकार देण्याविषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १८१० चा कायदा १३ वा.	दिवाणी कोर्टांत मुकदमे चालत असतील त्यांचा इन्साफ करून लौकर फैसला करण्याविषयी, आणि दिवाणी मुकदम्याची आपसांत लौकर समभूत व्हावी याविषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १८१२ चा कायदा ४ था.	जा मुकदम्यांत एतदेशीय जे राजे पक्षकार असतील त्यांस वादी किंवा प्रतिवादी प्रमाणे हजर होण्यास सांगणे अयोग्य असेल ते मुकदमे, सरकारी अमलदारांचे मारफत चालू करण्याचा, किंवा त्यांचा जून देवाविषयाचा अधिकार गवरनर जनरल इन कौन्सिलास देण्याविषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १८१३ चा कायदा ६ वा.	जमिनाविषयी मुकदमे, व तेंटे पंचाइतीकडे सोंपण्याविषयी; आणि जमिनी जवरीने कवजांतून काढून घेण्यासंबंधी पूर्वी कानून केल्या आहेत त्या सुधारण्याविषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १८१४ चा कायदा २ रा.	आपलें हुद्याचें काम करण्यासंबंधी सरकारी अमलदार काही कृत्ये करतील त्यांवद्दल त्यावर सिवल् जुडिकेचरांचे कोर्टांची हुकुमत चालेल म्हणून ठरविलें आहे त्या पैकी कोणतेही अमलदारावर फिर्याद करण्याचा वेत केला असेल त्या फिर्यादीचा इन्साफ करण्यासाठी केलेले कानून कंपेश करण्याविषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १८१४ चा कायदा २३ वा.	मुनसफांचे म्हणजे नेटिव कमिशनरांचे, आणि सदर अभिनाचे म्हणजे हेड कमिशनरांचे हुद्याविषयी कानून ठरल्या आहेत त्या सुधारून, व त्यांत कंपेश करून त्यांचा एक कायदा करण्याविषयी; आणि दिवाणी मुकदम्याचा इन्साफ करून फैसला करण्याबाबतचे त्यांचे अधिकारांत फेरफार करून ते वाढविण्याविषयी; आणि जिल्हे व सिटी जज्जांचे हुकुमअन्वये आणखी कामें करण्याचा त्यांस अधिकार देण्याविषयी कायदा.	१२ वे कलमांची २ री रकम, व १४ वे, व १७ वे, व १८ वे, व २० वे कलम, व २५ वे कलमांची ४ री रकम, व २८ वे, व २९ वे कलम, व ३१ वे कलमांची २ री रकम, व ३२ वे, व ३६ वे, व ३८ वे, व ३९ वे, व ४० वे, व ४१ वे, व ४५ वे कलम, आणि मुनसफाचे फेरफाराच कोणी मनुष्य राजी नसेल त्यास अपील करण्याचा अधिकार आहे, असा ठराव ४६ वे कलमाचे खंड भागांत आहे तेवढा भाग खेरीज करून याको ४६ वे कलम, आणि ४७ वे, व ५० वे, कलम व ५१ वे कलम जितकें आतां अमलांत आहे तितकें, व ५२ वे व ५४ वे, व ६९ वे, व ७१ वे, व ७२ वे, व ७३ वे, व ७४ वे, व ७५ वे, व ७६ वे, व ७७, आणि ७८ वे कलम.
सन १८१४ चा कायदा २४ वा.	जिल्हे व सिटी कोर्टांचे असिस्टंट जज्जांची जागा काढून टाकण्याविषयी; आणि त्या कोर्टांचे रचनेत, व हुकुमतींत काही कंपेश करण्याविषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १८१४ चा कायदा २५ वा.	सदर दिवाणी अदालत, व प्रोविनशियल कोर्ट याचे रचनेत व हुकुमतींत कंपेश करण्याविषयी; आणि त्या कोर्टांत	१ का पाळन १० पर्यंत कलमे.

कायद्याचा किंवा आकडाचा नंबर.	कायद्याचे किंवा आकडाचे उद्देश.	किती रद्द केला.
सन १८१४ चा कायदा २५ वा.	दिवाणी मुकदम्याचा इन्साफ सत्वर होण्याविषयी; आणि ती कोर्ट किंवा निष्ठागत अदालतीची कोर्टे व सर्वयूट कोर्टे यांत एक जज वसेल तेव्हा त्याचे अधिकारांचे अधिक चांगले वर्णन लिहिण्याविषयी कायदा.	१ का पाखन १० पर्यंत कलम.
सन १८१४ चा कायदा २६ वा.	रेग्युलर मुकदम्यांत झालेले फैसल्या वरील स्पेशल अपील, व संक्षिप्त रितीने चौकशी करण्या योग्य अपील व्हेऊन त्यांचा इन्साफ करण्याबाबत हल्लीं कानून अमलांत आहेत त्या पैकीं काहीं कानून कंपेश करण्या विषयी; आणि प्लेडिंग्स व प्रोसेसीझ व हुक्मनामे वजाविण्याची रीति, व रेग्युलर मुकदमे व अपील यां बाबत हल्लीं ठराव आहेत त्यांतून काहीं ठरावांत फेरफार करण्या विषयी; आणि सन १८१४ चे १ ले कायद्यांतील ठराव समजाविण्या विषयी व त्यांत काहीं वाढविण्याविषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १८१४ चा कायदा २७ वा.	सिवल जुडिकेचरीचे कोर्टाचे नेटिव प्लेडाराचे म्हणजे वकिलाचे हुद्याविषयी कानून ठरविल्या आहेत त्या सुधारून, व त्यांत कंपेश करून त्यांचा एक कायदा करण्याविषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १८१४ चा कायदा २८ वा.	काहीं प्रकारचे मनुष्यास सिवल् जुडिकेचरीचे कोर्टांत नादारीत फिर्याद करू देण्याविषयी कानून ठरविल्या आहेत त्या सुधारून, व त्यांत कंपेश करून त्यांचा एक कायदा करण्याविषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १८१५ चा कायदा २ रा.	सन १८१४ चे २४ वे कायद्याचे १२ वे कलमाचे ७ वे रकमेतील ठराव वाढविण्याविषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १८१६ चा कायदा १५ वा.	बंगाल प्रेसिडेन्सीचे लश्करी खात्यांतील रेग्युलर पल-टणांत एतदेशीय अमलदार व शिपाई आहेत ते जा दिवाणी मुकदम्यांत असतील त्या मुकदम्याचा सत्वर इन्साफ होण्या विषयी; आणि आपले हक्क, व दावे, व संबंध खरे करण्या बाबत त्यांस काहीं सबड देण्याविषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १८१७ चा कायदा ३ रा.	चौसष्ट रुपयांपर्यंत किमतीचा, किंवा रकमेचा असल फिर्यादी, किंवा अपील यांचा इन्साफ जिन्हें, व सिटी जज, किंवा रजिस्टर, किंवा सदर अमीन करतात तेव्हा पक्षकारांस खर्च होतो तो कमी करण्याविषयी; आणि सन १८१४ चे १ ले कायद्यांतील, व सन १८१४ चे २३ वे कायद्यांतील कांहीं कानून कंपेश करून त्या समजाविण्या विषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १८१७ चा कायदा १९ वा.	दिवाणी इन्साफ करण्यासंबंधी, आणि महसुलाची बाकी वसूल करण्यासाठीं संक्षिप्त रितीने चौकशी करून प्रोसेसी देण्यासंबंधी कायदे चालू आहेत त्या पैकीं कितीएकांत, कंपेश करून ते सुधारण्याविषयी कायदा.	जितका मागे रद्द झाला नाहीं तितका.
सन १८१९ चा कायदा ९ वा.	स्पेशल अपील देण्यासंबंधी कानून चालू आहेत त्या सुधारण्याविषयी; आणि मुकदम्यांत शेवटीं खर्च होईल त्याबाबत कलकत्याचे हद्दींत राहाणारा जवळून काहीं प्रसंगी जामीन मागण्याविषयी; आणि काहीं मुकदम्यांत जिन्हें रजिस्ट्रांचे, व सिटी रजिस्ट्रांचे, व प्रोविन्शियल कोर्टांचे रजिस्ट्रांचे अधिकार वाढविण्याविषयी कायदा.	सगळा कायदा.

कायद्याचा किंवा आकडाचा नंबर.	कायद्याचे किंवा आकडाचे सदर.	क्रिती रद्द केला.
सन १८९१ चा कायदा १ रा.	मुनसफांचे अधिकार वाढविण्या विषयी; आणि दिवाणी मुकदम्यांचा इनसाफ करून फेतला करण्या बाबत सदरअभिनाचे अधिकार विशेष प्रसंगी वाढविण्या विषयी; आणि जिल्हे व सिटी जज्याचे हुकुमां अन्वये काहीं आगखी कामे करण्याचा अधिकार जिल्हे व सिटी रजिस्ट्रांस, व सदर अभिनांस देण्याविषयी; आणि जरूर असेल तेव्हा मुनसफ वाढविण्याबाबत नियम ठरविण्याविषयी; आणि जज्याचे व माजिस्ट्रेटांचे काईम स्टेशनपासून दूर कोणतेही जागी रजिस्ट्राने आपले कोर्ट भरले असेल तेथे आपली कचेरी भरण्याचा अधिकार सदर अभिनास देण्या विषयी; आणि सदरहु प्रकारचे रजिस्ट्रांचे स्थल हुकुमती संबंधी फिरयादी करण्याबाबत हल्लीं कानू चालू आहेत त्याही सुधारण्या विषयी; आणि दिवाणी कोर्टांचे रजिस्ट्रांकडे जा फिरयादी फेतला करण्यासाठीं सोंफ्या असतील त्या फिरयादी करते वेळीं, फी देतान तिचा विभाग त्यांस मिळण्याचा अधिकार आहे असा ठराव चालू कायद्याचे जा भगांत आहे ते भाग रद्द करण्या विषयी; आणि अवल मुकदम्यांत प्रोविन्शियल कोर्टाने केलेले हुकूमनामे वजाविण्याबाबत, व त्या हुकूमनाम्यांवर झालेले अपिलांत सदर दिवाणी अदालतीने हुकूमनामे केले असतील ते वजाविण्याबाबत हल्लीं कानू चालू आहे तींत काहीं ठिकाणीं फेरफार करण्याविषयी; आणि अपिलचे व सरक्युटीचे प्रोविन्शियल कोर्टांतील रजिस्ट्रांची जागा काढून टाकण्याविषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १८९४ चा कायदा ३ रा.	रजिस्ट्रांची हुकुमत काहीं प्रसंगी वाढविण्याचा अधिकार सरकारास देण्याविषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १८९४ चा कायदा ११ वा.	काहीं प्रसंगी स्थानीय चौकशी करण्यासाठीं आपले रजिस्ट्रांस, किंवा आसिस्टंट्स पाठविण्याचा अधिकार जिल्हे व सिटी जज्यांस, व माजिस्ट्रेटांस देण्याविषयी कायदा.	चा कायदा दिवाणी कोर्टांस जितका लागू आहे तितका सर्व.
सन १८९४ चा कायदा १३ वा.	सदर अभिनाचे जागे संबंधी आणखी ठराव करण्या विषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १८९५ चा कायदा १ ला.	काहीं प्रसंगी आपल्या प्रोसेसी वजाविण्याचे कामाची चौकशी ठेवण्याचा अधिकार इनसाफाचे खात्याकडील अंमलदारांस आहे असा ठराव करण्याविषयी; आणि सन १८९७ चे २० वे कायद्यातील काहीं ठरावावरून पोलीसचे अंमलदारांस जे अधिकार आहेत ते अधिकार माजिस्ट्रेटांचे वारंट, किंवा इतर फौजदारी प्रोसेस वजाविण्या साठीं जा अंमलदारांचे स्वाधीन केली असेल त्या अंमलदारांस लागू करण्या विषयी कायदा.	२ रे कलमाचा जितका भाग दिवाणी कोर्टास लागू आहे तितका भाग.
सन १८९५ चा कायदा २ रा.	रेग्युलर अवल मुकदम्यांत, व अपिलांत झालेले निवाड्यांची पुनः तपासणी करण्यासाठीं अर्ज करण्यासंबंधी कानू चालू आहेत त्या सुधारण्याविषयी; आणि प्रोविन्शियल कोर्टाने व सदर दिवाणी अदालतीचे कोर्टाने स्पेशल अपिले, किंवा सेकंड अपिले घेण्याची इयत्ता ठरविण्या विषयी कायदा.	सगळा कायदा.

कायद्याचा किंवा आकृष्टाचा नंबर.	कायद्याचे किंवा आकृष्टाचे सदर.	किती रक्कम कोटा.
सन १८२५ चा कायदा ७ वा.	स्थावरमिळकत विकून किंवा इतर रीतीने हुकूमनामे, किंवा इनसाफाचे खात्याकडील इतर प्रोसेसी वजाविण्याबाबत कातून चालू आहेत त्यासमजावून सुधारण्या विषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १८२७ चा कायदा ४ था.	दिवाणी मुकदम्यांच्या इनसाफ करून फसला करण्याबाबत सदर अभिनाचे अधिकार विशेष प्रसंगी वाढविण्या विषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १८२९ चा कायदा १० वा.	छापिल कागदांचा पैका वसूल करण्या संबंधी कायदे चालू आहेत त्यांत कंषेस करून त्यांचा एक कायदा करण्या विषयी कायदा.	आईन ५ परिशिष्ट घ. आणि १० वे आदेशाची ६ री, व ३ री व व ४ थो रकम.
सन १८२९ चा कायदा १३ वा.	सुपरिटेण्डेंट, व रिमेन्सर्स आफ् लीगल आफर्स ही जागा काढून टाकण्या विषयी कायदा.	५ वें कलम.
सन १८३० चा कायदा ६ वा.	हुकूमनामे वजावून दिवाणी तुरुंगांत कैद केलेले देणदारांस भत्ता देण्यासंबंधी हल्ली कायदे अमलांत आहेत त्यांतील ठरावांत कंषेस करण्या विषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १८३१ चा कायदा ५ वा.	दिवाणी मुकदम्यांच्या इनसाफ करण्याबाबत मुनसफांचे, व सदर अभिनाचे अधिकार वाढविण्या विषयी; आणि जिल्हे स्टेशनांत व सिटी स्टेशनांत प्रिन्सिपल सदर अभीन नेमण्याच्या अधिकार देण्याविषयी; आणि सदरहू योजने प्रमाणे जिल्हे कोर्टांचे, व सिटी कोर्टांचे व प्रोविन्शियल कोर्टांचे अधिकारांत व कामांत कंषेस करण्या विषयी; आणि मुनसफांचे, व वकीलाचे हुद्यासाठी मनुष्ये निवडून काढण्याची हद्द वाढविण्या विषयी कायदा.	५ वे कलमाचे १ खे रकमेतील विशेष ठराव, व २ रे रकमेतील विशेष ठराव, व ३ वे, व ८ वें कलम, आणि मुनसफांचे कोर्टांत इनसाफ झालेले मुकदम्यांतील उल्लेखना-यांचा नकला छापील कागदावर लिहिणे जरूर नाही असा ठराव ९ वे कलमाचे २ रे रकमेचे अंश ६ आगांत आचे तितका भाग खेरीज करून बाकी ९ वें कलम, व १० वें कलम, व १६ वे कलमाची २ री रकम, व १८ वे कलमाचे पहिले रकमेतील विशेष ठराव व त्याच कलमाची ४ थो रकम, व १९ वें, व २१ वें, व २२ वें, व २३ वें, व २४ वें व २८ वें, व २९ वें कलम.
सन १८३१ चा कायदा ९ वा.	सदर दिवाणी व निशामत अदालतीचे कोर्टांत इनसाफ अधिक लाकर, व यथास्थित होण्याविषयी कायदा.	२ रे, व ८ वें कलम, आणि १० वे कलमाचे अंश ६ भागावरून सदर कलमे वाच्य प्रांतांतील सदर दिवाणी अदालतीस लागू केलीं आहेत तेवढा १० वे कलमाचा भाग.
सन १८३२ चा कायदा ७ वा.	सन १८३१ चे ५ वे कायद्यांतील ठरावां पैकीं काही ठरावांत कंषेस करण्याविषयी; आणि त्या कायद्यास पुरवणीसाठी कातून ठरविण्या विषयी कायदा.	२ रे, व ६ वें, व ७ वें, व १० वें, व १२ वें, व १३ वें, व १४ वें, व १५ वें, व १६ वें आणि १७ वें कलम.

मद्रास.

सन १८०२ चा कायदा २ रा.	इंग्रजी मुलुक मद्रास प्रेसिडेन्सीचे प्रत्यक्ष ताब्यांत आहेत त्यांत दिवाणी असल मुकदम्यांच्या इनसाफ करण्यासाठी अदालतीचीं कोर्टे, किंवा जुडिकेचरीचीं कोर्टे स्थापण्याविषयी, व त्यांचे हुकूमतीचे वर्णन लिहिण्या विषयी कायदा.	२ रे, व ४ वें, व ५ वें, व ६ वें, व ७ वें, व ८ वें, व ९ वें, व १० वें, व १५ वें, व १६ वें, व १९ वें, व २० वें, आणि २१ वें कलम.
सन १८०२ चा कायदा ३ रा.	मद्रास प्रेसिडेन्सीचे ताब्यांतील निरनिराळे जिल्ह्यांत अदालतीचीं कोर्टे आहेत त्याणी जा मुकदम्यांच्या, किंवा फिरयादींच्या इनसाफ करावा असे ठरविले असेल तसे मुकदमे किंवा फिरयादी घेऊन त्यांच्या इनसाफ करून फसला करण्या विषयी कायदा.	२ रे, व २ रे, व ४ वें, व ५ वें, व ६ वें कलम, आणि ७ वे कलमाचा अंश ६ भाग शपथा देण्यासंबंधी आहे तेवढा भाग खेरीज करून बाकी ७ वें, कलम, व ९ वें, व १० वें, व १२ वें, व १३ वें, व १४ वें, व १५ वें, व १७ वें, व १८ वें, व १९ वें, व २० वें, व २० वें, व २८ वें, व २९ वें कलम.

85

कंपेश करून ते वाढविण्याविषयी; आणि जिल्ह्याचे मुनसफ या नावाने काही आणखी कामे करण्याचा अधिकार त्यांस देण्याविषयी कायदा.	१८ वें, व २० वें, व २२ वें, व २४ वें, व २५ वें, व २६ वें, व २७ वें, व २८ वें, व २९ वें, व ३० वें, व ३२ वें, व ३४ वें, व ३५ वें, व ३६ वें, व ३७ वें, व ३८ वें, व ३९ वें, व ४० वें, व ४२ वें, व ४४ वें, व ४५ वें, व ४६ वें, व ४७ वें, व ४८ वें, व ४९ वें, व ५० वें, व ५२ वें, व ५४ वें, व ५५ वें, व ५६ वें, व ५७ वें, व ५८ वें, व ५९ वें, व ६० वें, व ६२ वें, व ६४ वें, व ६५ वें, व ६६ वें, व ६७ वें, व ६८ वें, व ६९ वें, व ७० वें, व ७२ वें, व ७४ वें, व ७५ वें, व ७६ वें, व ७७ वें, व ७८ वें, व ७९ वें, व ८० वें, व ८२ वें, व ८४ वें, व ८५ वें, व ८६ वें, व ८७ वें, व ८८ वें, व ८९ वें, व ९० वें, व ९२ वें, व ९४ वें, व ९५ वें, व ९६ वें, व ९७ वें, व ९८ वें, व ९९ वें, व १०० वें.	१८ वें, व २० वें, व २२ वें, व २४ वें, व २५ वें, व २६ वें, व २७ वें, व २८ वें, व २९ वें, व ३० वें, व ३२ वें, व ३४ वें, व ३५ वें, व ३६ वें, व ३७ वें, व ३८ वें, व ३९ वें, व ४० वें, व ४२ वें, व ४४ वें, व ४५ वें, व ४६ वें, व ४७ वें, व ४८ वें, व ४९ वें, व ५० वें, व ५२ वें, व ५४ वें, व ५५ वें, व ५६ वें, व ५७ वें, व ५८ वें, व ५९ वें, व ६० वें, व ६२ वें, व ६४ वें, व ६५ वें, व ६६ वें, व ६७ वें, व ६८ वें, व ६९ वें, व ७० वें, व ७२ वें, व ७४ वें, व ७५ वें, व ७६ वें, व ७७ वें, व ७८ वें, व ७९ वें, व ८० वें, व ८२ वें, व ८४ वें, व ८५ वें, व ८६ वें, व ८७ वें, व ८८ वें, व ८९ वें, व ९० वें, व ९२ वें, व ९४ वें, व ९५ वें, व ९६ वें, व ९७ वें, व ९८ वें, व ९९ वें, व १०० वें.
सन १८९६ चा कायदा ८ वा.	जा जिल्ह्यांत प्रोविन्शियल कोर्टे असतील त्या जिल्ह्यांचे जज्ज जे मुकदमे इनसाफ होण्यास्तव सदहू कोर्टातील शाख्यांकडे सोंपतील त्या मुकदम्यांचे इनसाफ करण्यासाठी त्या शाख्यांस सदर अमीन, किंवा हेड नेटिव कमिशनर नेमण्याविषयी; आणि सदर अमीनांची जागा फक्त प्रोविन्शियल कोर्टांचे शाख्यांस, व जिल्हे कोर्टातील मौलव्यांस व शाख्यांस देण्याविषयी; आणि दिवाणी मुकदम्यांचा इनसाफ करून फैसला करण्याबाबत सदर अमीनांचे अधिकारांत कंपेश करून ते वाढविण्याविषयी कायदा.	८ वें, व १० वें, आणि १४ वें कलम.
सन १८९६ चा कायदा १४ वा.	सिविल जुडिकेचरीचे कोर्टांत, व क्लिंकाचे हुद्याबाबत कानून ठरविण्या आहेत त्या सुधारणा त्यांत कंपेश करण्याविषयी कायदा.	१६ वें, व १७ वें कलम.
सन १८९६ चा कायदा १५ वा.	असल फिरयादी, व अपिले यांचा इनसाफ करण्याबाबत जिल्हे कोर्टांचे, व प्रोविन्शियल कोर्टांचे, व सदर दिवाणी अदालतीचे कोर्टांचे हुकुमतींत कंपेश करण्याविषयी; आणि रेग्युलर मुकदम्यांत झालेले फैसल्यावरील अपिले, व संक्षिप्त रितीने चौकशी करण्या योग्य अपिले मंजूर करून त्यांचा इनसाफ करण्याबाबत हल्लीं कानून चालू आहेत त्यांपैकी किती एक सुधारण्याविषयी; आणि अर्जी, जाब इत्यादि देण्या बाबत, व प्रोसेसीबाबत, व रेग्युलर मुकदम्यांत, व अपिलांत हुकूमनामे वजाविण्याचे रिती बाबत हल्लीं ठराव आहेत त्यांची इयत्ता ठरविण्याविषयी; आणि त्यांत फेरफार करण्याविषयी कायदा.	उदर अमीनांचे फैसल्यावर जज्जांकडे अपील चालले असत ठराव ८ वें कलमाचे २ रे रकमेचे जेवढे भागांत आहे तेवढा भाग खेरीज करून सगळा कायदा.
सन १८९७ चा कायदा ८ वा.	मद्रास प्रेसिडेन्सीचे लउकरी खात्यातील रेग्युलर पलटणीत एतद्देशीय अंमलदार व शिपाई आहेत ते, जा दिवाणी मुकदम्यांत असतील त्या मुकदम्यांचा सत्वर इनसाफ होण्याविषयी; आणि आपले हक्क, व दावे, व संबंध खरे करण्याबाबत, व वसूल करण्या बाबत त्यांस काही सवड देण्याविषयी कायदा.	८ वें कलम खेरीज करून सगळा कायदा.
सन १८९८ चा कायदा ७ वा.	काही प्रकारचे मनुष्यांस सिविल जुडिकेचरीचे कोर्टांत नादारीत फिरयाद करू देण्या विषयी कानून ठरल्या आहेत त्या सुधारणा, व त्यांत कंपेश करून त्यांचा एक कायदा करण्याविषयी कायदा.	सगळा कायदा.

कायद्याचा किंवा आकृटाचा नंबर.	कायद्याचे किंवा आकृटाचे सदर.	किती रद्द केला.
सन १८२२ चा कायदा ३ रा.	सन १८१८ चे ७ वे कायद्याचा व्यापार वाढविण्या विषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १८२३ चा कायदा १ ला.	सरकारी अंमलदारांवर अदालतीचे कोर्टात फिरयादी होतील तेव्हा काम कोणते रितीने चालवावे त्या रिती विषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १८२३ चा कायदा २ रा.	रजिस्टराचे, व सदर अमिनांचे हुक्मनाम्यांवर अपील करण्याचा अधिकार देण्याविषयी, आणि सन १८१६ चे ८ वे कायद्याचे १४ वे कलमातील ठरावांत कंषेस करण्या विषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १८२५ चा कायदा ४ था.	सन १८१८ चे ७ वे कायद्यातील ठराव सुधारून त्यांत कंषेस करण्या विषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १८२७ चा कायदा १ ला.	मद्रास प्रेसिडेन्सीचे ताब्यातील मुलुकांत साक्षकारी जिल्हा कोर्टे स्थापण्या विषयी; आणि त्या कोर्टांत आसिस्टंट जज, व सदर अमीन नेमण्या विषयी कायदा.	६ वे कलम.
सन १८२७ चा कायदा ११ वा.	सन १८२७ चे १ ले, व ७ वे कायद्यांत स्पेशल अपीला बाबत काही मजकूर न्यून आहे तो पुरा करण्या विषयी; आणि जा ठाण्यांत प्रोविन्शियल कोर्टे असतील त्याच ठाण्यांत साक्षकारी कोर्टे स्थापने असेल त्यांत सदर अमीन नेमण्या बाबत नियम ठरविण्या विषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १८२८ चा कायदा ६ वा.	अपील करण्याची मुदत मोजण्या बाबतचा कानून सुधारण्या विषयी; आणि मुकदमाची रकम, किंवा किंमत जिल्हे कोर्टांचे हुकुमतीहून अधिक म्हणून जे मुकदमे फैलातून काढून टाकले असतील त्या मुकदमांत वकिलाची फी अमानत ठेवली असेल तिची व्यवस्था करण्या विषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १८२९ चा कायदा १ ला.	अपिलांचा इनसाफ करण्याबाबत कानून चालू आहेत त्या सुधारण्या विषयी, आणि इनसाफ निःपक्षगताने व्हावा म्हणून अधिक चांगला बंदोबस्त करण्या विषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १८३१ चा कायदा ८ वा.	सदर फौजदारी अदालतीचे कोर्टांचे, व अपिलांचे प्रोविन्शियल कोर्टांचे दोन, किंवा अधिक जज हल्ली जो अधिकार चालवितात तो अधिकार काही इयत्ता ठरवून सदर कोर्टांचे एका जज्जास देण्याविषयी कायदा.	४ वे कलम.
सन १८३२ चा कायदा १ ला.	इनसाफाचे कोर्टास केलेले आज्ञा खोटा मजकूर लिहिल्याबद्दल, आणि हुक्मनामे वजाविण्यासाठी जप्त केलेले मालमिळकतीवर बनावट दावे केल्याबद्दल शिक्षा करण्यासाठी नियम ठरविण्याविषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १८३४ चा कायदा २ रा.	सन १८२८ चे २ रे कायद्याचे ३ रे कलम रद्द करण्या विषयी; आणि फिरयाद करण्याची फी पडेल ती फी, मुकदमाचा इनसाफ करण्याचे मेहेनतीचे मोबदल्या बद्दल	५ वे कलम.

कायद्याची किंवा आकटाचा नंबर.	कायद्याचे किंवा आकटाचे सदर.	किती रद्द केला.
सन १८३४ चा कायदा २ रा.	जेण्याचा अधिकार जिल्ह्याचे मुनवफास आहे असा ठराव इतर चालू कायद्यांचे जा जा भागांत असेल ते ते भाग रद्द करण्याविषयी कायदा.	५ वें कलम.
सन १८२७ चा कायदा २ रा.	दिवाणी कोर्टाची रचना, व त्यातील जज्जाचे, व अंमलदारांचे अधिकार, व कामे ठरविण्याविषयी कायदा.	५ चा पाख्खन १८ पर्यंत कलमे, व २१ वें व २२ वें, व २३ वें, व ४१ वें, व ४२ वें, व ४३ वें, व ५१ वें कलम.
सन १८२७ चा कायदा ३ रा.	दिवाणी कोर्टात काम चालविण्याचे रितीबाबत, व दिवाणी कोर्टे वसण्याबाबत, व त्यांचेवरोवर पत्र व्यवहार करण्याचे रितीबाबत, व त्याणी आपले कामाचा मिनिटी लिहिण्याचे रितीबाबत, व हुकुमावर शिक्का व सही करण्याबाबत व कोणते भाषेत ते असावे त्याबाबत, व आपले दफतरातील कागदांचा नकला कशा द्याव्या त्याबाबत कायदा.	२ रें व ३ रें कलम.
सन १८२७ चा कायदा ४ था.	दिवाणी मुकदम्यांत, व अपिळांत इनसाफाचे कोर्टांनी काम कसे चालवावे याबाबत फरमे ठरविण्याविषयी; आणि त्यांचा इनसाफ करण्याबाबत कांय ठरविण्याविषयी कायदा.	१०० वे कलमा खेरीज सगळा कायदा.
सन १८२७ चा कायदा ६ वा.	लोकांस नादारीत फिर्याद, किंवा ओल्ले करून देण्या विषयी, किंवा फिर्यादींच्या, किंवा अपिलांचे जाव देऊ देण्याविषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १८२७ चा कायदा ७ वा.	पंचाचे मारफतीने दिवाणी मुकदमे अधिक सोपे रितीने मांडून वाळतां यावे याबाबत बंदोबस्त करण्याविषयी कायदा.	सगळा कायदा.
सन १८२७ चा कायदा १८ वा.	मुंबई प्रेसिडेन्सीचे ताब्यातील मुलुकांत छापिल कागदा विषयी कायदा आहे तो.	साक्षीदारांस ससन करून त्यांची साक्ष घेण्याविषयी किंवा कागद फेल करण्याविषयी दरखास्त करणे ही छापिल कागदावर असावी असा ठराव १८ वें कलमाचे जेवढे भागांत आहे तेवढा भाग.

(True translation)

VENAYEK WASSOODEW,
Oriental Translator to Government.